

LEVII BUIO Mɔizi lá àaɔde Yá pɔ́ kú láε bee guuɔ

Lápi dɔɔ sɛ́ia guu Lua lezù Mɔizizi za kpaaũkpɛu ɔ̃ à yá'òè. Lápi guu Lua a ikoyãò ní yá pɔ́ á dīlɛdīlɛ Isailiɔnɛɔ ò Mɔizie píi ní lé pɔ́ á gbɛ̀nɛ́o à mè: Gbɛ́ pɔ́ yápiɔ kũa mé aɔ ku a sabai. (18.5) Lomadeɔ 10.5 gwa b.

Apii guu Lua lé dada Isailiɔnɛ lá aali kɛ wàɔ de a gbɛ́ɔ ũ, lá aali kɛ wà kúlee sīana. Sema aaliɔ sa'o Luapiwa lá a dīlenéwa (1-7), sa'onao líɔ níziã kũa dɔ̃ (8-10), Isailiɔ baade lí ɛ́ pɔ́ gbãleɔnɛ (11-16) ní pɔ́ pɔ́ de tɛ́ ũɔ ní gbãsíkeaɔ (17-27).

Lua kua adoae, a yewázi, mé wɛ̀nikpamadeɛ, ɔ̃ a ye wá kua líɔ adoa (19.2), ké wapíɔ sɔ̃ wà wɛ̀ni kpámá, wíɔ yekɔ̃i. Bee yáí à ikoyãɛ bee dīlené. Ikoyãpi ɔ̃ Yesu èa a yá dɔ̃ a ìwaɔgu à mè: Aliɔ ye a gbɛ́deezi lá áziã wɛ̀niwa. (19.18) Mat 22.39 gwa b.

Tó tiadeɔ lé ikoyãpiɔ kyoke, ì bɔ́ ní saee, ãma ikoyãpiɔ ìɔ nae luanaaikɛnaɔwa gɔɔpii aao te Luazi a zéwa ní nɔ̀semɛndoo.

Sa pɔ́ wí a pɔ́ káteu à tékũ

¹ Dii lezù Mɔizizi, ɔ̃ à yá'òè kpaaũkpɛu à mè, ² àà yáε bee o Isailiɔnɛ. ɔ̃ Mɔizi ònɛ́: Tó á gbɛ́e lé mó pɔ́ kpáí Diiwa, aali mó ní zu ge pɔ̃tuo kelenao, aà àà gba.

³ Tó sa pɔ́ wí a pɔ́ káteu à tékũ àlɛ o ní zuo, aali mó ní swana sãasaio kpaaũkpɛ kpele, ké Dii e aà wegwa

yáí. ⁴ Aàli ɔna sa'obɔpi miwa, ké Dii e si aà gɛɛ ũ, i aà duuna kɛwà. ⁵ Aàli a kòlokpa Dii aɛ, sa'ona Aalona néɔ i a au lé sa'okíiwa aa liai kpaaũkpɛ kpɛɛle we. ⁶ Aàli a báa bo, i goaagoaa. ⁷ Sa'ona Aalona néɔ i téka sa'okíi, aai yàakau, ⁸ aai nɔɔpi ka yàaa sa'okíi téu ní a mio ní a sálanao. ⁹ Aàli a guupɔɔ ní a koeɔ pípi, sa'ona i apíi kpasa sa'okíiwa sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ, a gí ï ke Diiɛ na ũ.

¹⁰ Tó sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ àle o ní são ge ble, aàli mó ní a sà sãasaio, ¹¹ i a kòlokpa Dii aɛ sa'okíi gugbãntoo oi, sa'ona Aalona néɔ i a au lé aa lia sa'okíipizi. ¹² Aàli goaagoaa, sa'ona i ka yàaa sa'okíi téu ní a mio ní a guupɔɔ nísio. ¹³ Aàli a guupɔɔ ní a koeɔ pípi, sa'ona i sa'o ní a píio, i kpasa sa'okíiwa sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ, a gí ï ke Diiɛ na ũ.

¹⁴ Tó sa pɔ wí a pɔ káteu à tékũ àle o Diiwa ní bão, aàli mó ní felenkɔpunao ge felenguulu a sa'obɔ ũ, ¹⁵ sa'ona i gɛɔ sa'okíi, i a mi wo à kpasa sa'okíiwa, i a au yo sa'okíi saalowa. ¹⁶ I a sɛsɛ bɔ, i a ká wolo kóle tufua sa'okíi gukpɛ oi. ¹⁷ I a gàsiao kú, i goaa, asu paa plao. Sa'ona i ka yàaa sa'okíi téu à kpasa sa pɔ wí káteu à tékũ, a gí ï ke Diiɛ na ũ.

2

Pɔwɛn gba

¹ Tó gbɛɛ lé Dii gba pɔwɛna, aali mɔɔ tí ũ, i nísio éwà, i tulaletikau, ² i gɛɔ sa'ona Aalona néɔ kíi. Sa'ona i dã ɔkũ do ní a tulaletipio píi, i a yãɔɔa Diigu gbapi kpasa sa'okíiwa pɔ pɔ wí káteu a gí ï kɛè na ũ. ³ Pɔwɛn gba pɔ gɔ̀ líɔ de Aalona ní a néɔ pɔ ũ. Iɔ ku adoa pɔ pɔ wa kà Diiɛ téu à tékũ kɛni ũ.

⁴Tó ále aà gba kàa, alio de a sesai pò wà a tí yàale ní nísio ũ ge kàagbaala pò wà nísi èwà. ⁵Tó kàa asaaε, alio de kàa sesai pò wà a tí yàale ní nísio ũ. ⁶Ali é'ε, í nísikawà pówen gba ũ. ⁷Tó gàsada'ianaε, àli ke ní pówentio ní nísio. ⁸Ali mós Diie ní pò pò á kèpiò pówen gba ũ, í kpá sa'onawa. Sa'onapi i gèd sa'okíi, ⁹i aà yādɔa Diigu gba bɔ à kpasa sa'okíiwa pò pò wí káteu a gí ì kèè na ũ. ¹⁰Pówen gba pò gè lío de Aalona ní a néo pò ũ. Iɔ ku adoa pò pò wa káteu Diie à tekù kɔni ũ.

¹¹Pówen gba pò áli mɔd Diie suliò se'ese vɔo. Asuli pòse'ese ge zó kpasa pò pò wí ka Diie téu ũo. ¹²Tó buapó káauε sɔ, àli mɔd Diie, áma ásuli a pò káteu à tékū sa'okíiwa pò pò a gí ì na ũo. ¹³Ali pówen gbada ní wisio. Asuli da wisi pò de á Lua bàakuaánɔ seela ũ saio. Ali wisika gba pò ále da píiu.

¹⁴Tó ále mós Dii gbai pówen káau, àli mɔè ní mase dafu kpasaa pò wà a aampào. ¹⁵Ali nísikawà ní tulaletio, iɔ de pówen gba ũ, ¹⁶sa'ona i aà yādɔa Diigu pówen gba bɔ à kpasa ní a nísio ní a tulaletio píi pò pò wí ka Diie téu ũ.

3

Sáaukpasa'oa

¹Tó á gbēε lé sáaukpa sa'o, mé àle o ní zuo, aàli mós Dii ae ní a sa ge a da sáasaio. ²Aàli ɔna a sa'obɔpi miwa, i a kòlokpa kpaaũkpε kpεεε, sa'ona Aalona néo i a au lé sa'okíiwa aa liai. ³Tó ále sapi o, aàli a sálana ní a guupɔ nísio séle píi wà ka Diie téu à tékū ⁴ní a gòleɔ ní gòlepi nísio ní a pɔa nísi pò wí gòle ní gòlepiò gɔ̀o. ⁵Aalona néo lí kpasa sa pò wàle a pò

káteu à tékū musu sa'okiiwa pó pó wí ka Diié téu a gí ì kèè na ũ.

⁶ Tó sã ge ble àle oò sáaukpapɔ ũ, aali mós n̄ a sa ge a da sãasaio. ⁷ Tó sãneɓɔɓe, aali mɔ̀ Dii ae, ⁸ i ɔna a sa'obɔpi miwa, i a kòlokpa kpaaũkpe kpeele, Aalona néo i a au lé sa'okiiwa, aa liai. ⁹ Tó àle sapi o, aali a pɔe beeɔ se wà ka Diié téu à tékū. Aali a vlá z̄s̄ n̄ a n̄sio, i a ple kau yɔɔ, i mós n̄ sãpi sálanao n̄ a guupɔ n̄sio pii ¹⁰ n̄ a gòleɔ n̄ gòlepi n̄sio n̄ a pɔa n̄si pó wí gòle n̄ gòlepi ḡɔɔ. ¹¹ Sa'ona i pópɔ kpasá sa'okiiwa ble ũ pó pó wí a pó n̄sika Diié téu ũ.

¹² Tó ble àle oò s̄, aali mɔ̀ Dii ae, ¹³ i ɔna a miwa, i a kòlokpa kpaaũkpe kpeele, Aalona néo i a au lé sa'okiiwa aa liai. ¹⁴ Tó àle sapi o, aali a sálana n̄ a guupɔ n̄sio pii ká Diié téu à tékū ¹⁵ n̄ a gòleɔ n̄ a gòlepi n̄sio n̄ a pɔa n̄si pó wí gòle n̄ a gòleɔ ḡɔɔ. ¹⁶ Sa'ona i pópɔ kpasá sa'okiiwa ble ũ pó pó wí a pó n̄sika Diié téu a gí ì kèè na ũ. A n̄si ì de Dii pó ũ pii. ¹⁷ Alio ikoyãpi kúa gɔɔpii e á buiwa gu pó áo kuu pii. Asuli pó n̄si ge a au bleo.

4

Duun awakpabɔ

¹ Dii ò Moizie ² aà yáe bee o Isailione, ò Moizi òné: Tó zãma gb̄e lè, à zà Dii yãdilaewa, à duunakè à yá pó wíli keo kè, a yán ke: ³ Tó sa'onkia pó wa ðile mé kè, à gb̄epii dàyãu. Aali mós Diié n̄ gáae sãasaio duuna pó á kèpi awakpabɔ ũ. ⁴ Aali mós n̄ zupio Dii ae kpaaũkpe kpeele, i ɔna a miwa, i a kòlokpa we. ⁵ I zupi au sé ḡeð kpaaũkpeu, ⁶ i ɔtona z̄s̄ aupa, i fáfã Dii kùe ḡen soplá aà kúkii zwãa pó daa sae.

⁷ Sa'onapi i aupi máma tulaletikateakii kóbaowa Dii kùe kpaaũkpɛu we, i a kɪni éle sa pɔ wɪ a pɔ kátɛu à tékũ okii gbáziwa kpaaũkpɛ kpɛɛɛ. ⁸ Aali awakpazupi nísi gole pii, a sálana n̄ a guupɔ nísi pii ⁹ n̄ a gòleɔ n̄ gòlepi nísi n̄ a pɔa nísi pɔ wɪ gole n̄ gòleɔ g̃ɔɔ, ¹⁰ lá wɪ sáaukpazu nísi golewa, i kpasas a pɔ wɪ a pɔ kátɛu à tékũ okiiwa. ¹¹ Zupi báa n̄ a n̄ɔɔ pii n̄ a mio n̄ a koeɔ n̄ a guupɔ n̄ a gb̃ɔ, ¹² aali bɔ n̄ zù búupio b̃ɔ kpɛ gu pɔ wa díle a pɔ ũ a zéiu, gu pɔ wɪ sa'otufu kóleu, i kátɛu à tékũ tífupia we.

¹³ Tó Isailiɔ z̃à Dii yãdilaewa mípii, aa yá pɔ wɪli keo kè, baa tó aai g̃ike no mé aa d̃ɔ, aa g̃ò tàaedeɔ ũɛ. ¹⁴ Gbez̃ã tó aa d̃ɔ ké wà duunakè, aali mɔ n̄ gáaeo awakpabɔ ũ kpaaũkpɛ kpɛɛɛ. ¹⁵ Gb̃z̃ɔɔ i ɔnana zupi miwa, wi a kòlokpa Dii aɛ we. ¹⁶ Sa'onkia i zupi au sé g̃ɛð kpaaũkpɛu, ¹⁷ i ɔtona z̃ɔwà à fáfã Dii aɛ g̃ɛn soplazwãa pɔ daapi saɛ. ¹⁸ Aali máma tulaletikateakii kóbaowa Dii kùe kpaaũkpɛu we, i a kɪni éle sa pɔ wɪ a pɔ kátɛu à tékũ okii gbáziwa kpaaũkpɛ kpɛɛɛ. ¹⁹ Aali zupi nísi gole pii, i kpasas a'okiiwa, ²⁰ i ke n̄ zupio lá a kè n̄ awakpazu káauowa. Maa sa'ona ali n̄ duuna kémá, Dii i sùuukér̃nɔ. ²¹ Aali bɔ n̄ zupio b̃ɔ kpɛ, i kátɛu à tékũ, lá zù káau tekũwa. Gb̃épii duun awakpabɔn we.

²² Tó d̃ɔaana duunakè, à z̃à Dii a Lua yãdilaewa à yá pɔ wɪli keo kè, baa tó i g̃ike no, à g̃ò tàaede ũɛ. ²³ Tó wa òè à duunakè, aali mɔ n̄ blesan s̃asaio, ²⁴ i ɔna blepi miwa, i a kòlokpa Dii aɛ gu pɔ wɪ sa pɔ wɪ a pɔ kátɛu à tékũ pɔ kòlokpau duun awakpabɔ ũ. ²⁵ Sa'ona i ɔtona z̃ɔ a auwa, i máma sa'okii kóbaowa,

i au pɔ̀ gò éle sa'okiiipi gbáziwa. ²⁶ Aàli a nísi kpasá sa'okiiwa píi lán sáaukpa sa'obɔ̀wa. Màa sa'ona ali aà duuna kēwà, Dii i sùuukeaàɔ̀.

²⁷ Tó táaa duunakè, à zà Dii yādilaewa* à yá pɔ̀ wíli kɛo kè, baa tó i gíke no, à gò tàae de ũe. ²⁸ Tó wa òè à duunakè, aàli mɔ̀ ní blede sáasaio duuna pɔ̀ á kè sa'obɔ̀ ũ, ²⁹ i ɔ̀na awakpabɔ̀pi miwa, i a kòlokpa sa pɔ̀ wí a pɔ̀ káteu à tékū okii. ³⁰ Sa'ona i ɔ̀tona zɔ̀ a auwa, i máma sa'okiiipi kóbaɔ̀wa, i au pɔ̀ gò éle sa'okiiipi gbáziwa. ³¹ Aàli a nísi gole píi lá ì sáaukpa pɔ̀ nísi golewa, i kpasá sa'okiiwa pɔ̀ pɔ̀ a gí ì ke Dii na ũ. Màa sa'ona ali aà duuna kēwà, Dii i sùuukeaàɔ̀.

³² Tó sá àle mɔ̀ð awakpabɔ̀ ũ sɔ̀, aàli mɔ̀ ní a da sáasaio, ³³ i ɔ̀na a miwa, i a kòlokpa awakpabɔ̀ ũ sa pɔ̀ wí a pɔ̀ káteu à tékū okii. ³⁴ Sa'ona i ɔ̀tona zɔ̀ a auwa, i máma sa'okii kóbaɔ̀wa, i a au pɔ̀ gò éle sa'okiiipi gbáziwa. ³⁵ Aàli a nísi gole píi, lá ì sáaukpasá nísi golewa, i kpasá sa'okiiwa pɔ̀ pɔ̀ wa kà Dii téu àle tékū musu. Màa sa'ona ali duuna pɔ̀ a kèpi kēwà, Dii i sùuukeaàɔ̀.

5

¹ Tó gbé mà wàle seeladeɔ̀ wele, mé aàpi sɔ̀ à yāe è ge a yāe dɔ̀ yápi guu, tó a níle, à duunakèn we, yápi a wi aà musue. ² Tó gbé ɔ̀kà pɔ̀ gbáleawa, nòbɔ̀ ge pɔ̀tuo ge pɔ̀taa'onkuawa pɔ̀ de tē ũ gen nò, baa tó a a yá dɔ̀, à gò gbáleae, tàae. ³ Tó gbé ɔ̀kà gbēnazin bɔ̀bɔ̀wa ge pɔ̀ pɔ̀ ì to gbé gɔ̀ gbálea píin nò, baa tó a a yá dɔ̀, gbēzā tó a dɔ̀, tàae. ⁴ Tó gbé lekè Luawa làasoosai, à mè á yāke, yāvāi ge yāmaan nò, yá pɔ̀

* **4:27** Nao 15.27-28

gbé a lekè làasoosai pii lé, baa tó a d̄so, tó a d̄ò gbēzā, tàaeε. ⁵ Tó gbé ḡò tàae de ũ yápio do musu, aàli yá p̄ó à z̄awà o gupuau, ⁶ i m̄o Diiε ní s̄adao ge ble da duuna p̄ó á kè fiabob̄o ũ, īo deè duun awakpab̄o ũ, sa'ona i aà duuna k̄ewà.

⁷ Tó aà gbāa i ka aà m̄ó ní s̄aoo, aàli m̄ó Diiε ní felenk̄opunao m̄èn pla ge felenguulu b̄ob̄ona m̄èn pla duuna p̄ó á kè fiabob̄o ũ, ado īo de duun awakpab̄o ũ, ado s̄o sa p̄ó w̄i a p̄ó k̄ateu à tékū ob̄o ũ. ⁸ Aàli m̄oð sa'onae, sa'onapi i a s̄éia kpá duun awakpab̄o ũ. Aàli a k̄olokpa ní ɔk̄o miz̄sai, ⁹ i awakpab̄opi au fá sa'ok̄ii saalowa, i ɔt̄wà, au p̄ó ḡò i b̄ole sa'ok̄iipi gbázi. Duun awakpab̄oε. ¹⁰ Sa'ona i ado kpa sa p̄ó w̄i a p̄ó k̄ateu à tékū ũ lá w̄i k̄ewa, i duuna p̄ó a k̄epi k̄ewà, Dii i s̄uukeaàn̄o.

¹¹ Tó aà gbāa i ka aà felena kpá m̄èn plao, aàli m̄ó ní p̄ówentio kiloo pla duuna p̄ó á kè awakpab̄o ũ. As̄uli nísi ge tulaleti k̄aúo, asa duun awakpab̄oε. ¹² Aàli m̄oð sa'onae, sa'onapi i d̄ā ɔk̄ū do ȳad̄o Diigu gba ũ, i k̄pasa sa'ok̄iwa p̄ó p̄ó wa k̄à Diiε téu àle tékū musu. Duun awakpab̄oε. ¹³ M̄a sa'ona ali aà duuna k̄ewà yápio do p̄ó a kè musu, Dii i s̄uukeaàn̄o. P̄ówenti p̄ó ḡò lío de sa'ona p̄ó ũ lán p̄ówen gbawa.

T̄aaε fiabob̄o

¹⁴ Dii ȳā'ò M̄oiziε, ɔ M̄oizi m̄è: ¹⁵ Tó gbé náaisaiyākè, à z̄ā ȳáwa Dii gbaa p̄ó yá musu, duunaε. Aàli m̄ó Diiε ní s̄sakao s̄asaio a fiabob̄o ũ. T̄aaε fiabob̄opi ɔa lí k̄á, lá wà a lé d̄iε Dii kp̄éuwa. ¹⁶ Aàli p̄ó p̄ó i Dii gbao fiaboè, i εa à a ɔa s̄ode

nawà, i kpa sa'onawa, sa'onapi i aà tàae kēwà, Dii i sùuukeaàṅ.

¹⁷ Tó gbé duunakè, à yá pò Dii gĩ a keai kè, baa tó a d̄so, tàae, a wi aà musu. ¹⁸ Aàli mós sa'onae ní sāsakao sāsaiio tàae fiabobò ña léu, sa'onapi i yá pò à zàwà a d̄soopi kēwà, Dii i sùuukeaàṅ. ¹⁹ Tàae pò a kè Dii fiabobò.

²⁰ Dii yá'ò M̄oizie, ñ M̄oizi mè: ²¹ Tó gbé ñṅkè a gbédee pò pò gbépi kpàwà ge à nàe a z̄zi yá musu ge à aà kpáí'ò ge à aà blè, duuna, à náaisaiyākè Dii. ²² M̄aae l̄o tó gbé pò kōmpa, mé à gĩ kpáí ge à estò à mè ní Dii ge duuna pò wĩ ke lán bee taawaò píi. ²³ Tó gbé duunakè à ḡò tàae de ù m̄aa, aàli pò pò à a kpáí'òpi soaa adee ge pò pò à aà blèò ge pò pò wa kpàwà ge pò pò à a kōmpa ²⁴ ge pò pò à estò à mè ní Dii a yá musu. Aàli fiabo pòdee a beee léu, i ea à a ña soode nawà, i kpawà ḡoò pò àle mós ní a tàae fiabobò. ²⁵ Aàli mós Dii ní sāsakao sāsai pò kàò a tàae fiabobò ù, i kpa sa'onawa, ²⁶ sa'ona i yá pò a kè a tò à ḡò tàae de ùpi kēwà, Dii i sùuukeaàṅ.*

6

Sa pò wĩ a pò kàteu à tékū

¹ Dii yá'ò M̄oizie à mè, ² aà yáe bee dile Aalonae ní a néo. Sa pò wĩ a pò kàteu à tékū yādileason ke: Sa pò wà a pò kàteu à tekù lí ḡo sa'okii k̄inau gwá e gu ge d̄òò, a té su àò gaa v̄io. ³ Sa'ona i a bàabaa sòolo gese ye, i a ulatao da, i sa pò wà a pò kàteu à tekù sa'okiiwa túfu b̄ole, i kále sa'okiiipi sae. ⁴ I a

* 5:26 Nao 5.5-8

pokasapio bo, i a paleo da, i tufupi se boò bòo kpe, i kóle gu pó wa dile a kólekli ũ a zéiu. ⁵ Sa'okii té lío ku, asuli gao. Lá gu lé do sa'ona lío yàakau, i sa pó wí a pó káteu à tékū kaa, i sáaukpa sa'obo nísi kpasawà. ⁶ Sa'okii tépi lío ku gɔɔpii, asuli gao.

Pówen gba

⁷ Pówen gba yādileaon ke: Aalona née mé ali mɔò Dii sa'okii ae, ⁸ i dā okū do ní a nísio ní a tulaletio pii, i a yādo Diigu gbapi kpa sa'okliwa, pó pó a gí í ke Dii na ũ. ⁹ Aalona ní a néo lí pó pó gè ble a ese káu sai gu pó a kua adoau kpaaũkpe ua we. ¹⁰ Wasuli ese pó a pówentipi se à ke pēe ũ kauo. A de Dii pó ũ a zéi lán duun awakpabo ge tàae fiabobo pówaε. Dii kpamáε. Pó pó wí dā wà káteu à tékū, a kīni lío de ní baa ũ. ¹¹ Aalona bui gɔɔe mé aali ble. Pó pó wí ka Dii téu à tékū kīnipi ío de ní baa ũ gɔɔpii. Pó pó kàwà yā í aziaεε.

¹² Dii yā'ò Mɔizie, ɔ Mɔizi mē: ¹³ Tó wà Aalona ge aà bui dile sa'onkia ũ, aàlio mɔ Dii ní pēetio kiloo plapla lá gu lé do pówenti gba ũ, ili a kīni kpá koo, a kīni oosi. ¹⁴ Aali yāale ní nísio m̀pepeε guu, i asa, i é'ε, i ka Dii téu, pó pó a gí í keè na ũ. ¹⁵ Aà bui pó wa dile aà gēε ũ lío ke màa, ío de Dii baa pó wali boè lá gu lé do, wí káteu à tékū míomio ũ. ¹⁶ Wàli pówen gba pó sa'ona dà káteu à tékū míomio, wasuli bleo.

Duun awakpabo

¹⁷ Dii yā'ò Mɔizie à mē, ¹⁸ aà yāε bee dile Aalonaε ní a néo. Duun awakpabo yādileaon ke: Wàli a kòlokpa Dii ae gu pó wí sa pó wí a pó káteu à tékū pó kòlokpau, ío de Dii pó ũ a zéi. ¹⁹ Sa'ona pó lé sapi o mé ali só gu pó a kua adoau kpaaũkpe ua

we. ²⁰ Pó pò kà sa'onòopiwa yā'ī aziaεε. Tó a au fà pòkasawa, wàli pípi gu pò wa díle a zéiu. ²¹ Wàli oo pò wà nòopi fùukèu wíwi. Tó mɔgotε ooe sō, wàli sao kàsaa kεε, wi idawà. ²² Sa'ona bui g̃εo mé aali nòopi só. Iɔ de Dii pò ũ a zéi. ²³ Duun awakpabɔ pò wà gè ní a auo kpaaũkpεu wà duunakèomá Dii kúkũiu, wasuli soo, wàli káteu à tékũ píi.

7

Tàae fiabobɔ

¹ Tàae fiabobɔ yādileaɔn ke: Aɔ de Dii pò ũ a zéi. ² Wàli a kòlokpá gu pò wí sa pò wí a pò káteu à tékũ pò kòlokpau, wi a au lé sa'okíiwa wà liai. ³ Wàli mós ní a nísio píi, a vlá nísi ní a sálanao ⁴ ní a gòleɔ ní gòle nísio ní pɔa nísi pò wí gòle ní gòlepibɔ g̃ɔo. ⁵ Sa'ona i kpasa sa'okíiwa sa pò wí a pò nísika Diiε téu à tékũ ũ. Tàae fiabobɔε. ⁶ Sa'ona bui g̃εo mé aali só gu pò a kua adoau. Dii pòε.

⁷ Tàae fiabobɔ yādileapi dou ní duun awakpabɔ yáoe, sa'ona pò duunakèomá pòε. ⁸ Tó sa'ona sa pò wí a pò káteu à tékũ ò gbēεε, sa'obɔpi báa líɔ de sa'onapi pò ũ. ⁹ Pówen gba pò wà kàa kèò ge wà blekèò ouu ge mòpεpεεwa líɔ de sa'ona pò sa'òò pò ũ. ¹⁰ Pówen gba páleɔ líɔ de Aalona buio pò ũ, aai se sáasaa, tó wa yāale ní nísio ge wa kpà nísisain nò.

Dii sáaukpa sa'obɔ

¹¹ Dii sáaukpaɔ pò walio mɔoè yādileaɔn ke: ¹² Tó gbēε lé mós Dii sáaukpaí ní pɔtuoo, aali mós ní kàa sesai pò wa tòto ní nísio ɔ ní kàagbaala pò wà nísi èwàò ní kàa pò wa kè ní pēeti yāalea ní nísioo. ¹³ Aali mós ɔ ní pówenti pò wà εεε kàu à kè pēε ũo, ¹⁴ i pópibɔ

bo Diiɛ m̀ndodo, i gɔ sa'ona pɔ sáaukpa sa'obo au lè sa'okiwaɛ. ¹⁵ Wàli sáaukpa sa'onɔɔ so sapi ogɔɔ, wasuli a kɪni tó gu dɔwàò.

¹⁶ Tó légbãdɔa ge gba yáí à sapi òi, aàli a ǹò so sapi ogɔɔ. Tó gu d̀ò a kɪniwa, wa f̃ lí só. ¹⁷ Tó sa'onɔɔ g̃è e a gɔɔ àaãde z̃í, wàli kátɛu à tékū. ¹⁸ Tó wà sáaukpa sa'onɔɔ sò a gɔɔ àaãde z̃í, Dii a sio. Aɔ dɛ sa'oa ũ bo. Bɔbɔ ã a kè, a yá a wi gbéé pɔ sò musue.

¹⁹ Wasuli sa'onɔɔ pɔ kà pɔ gbãɛawa soo. Wàli kátɛu à tékū. Sa'onɔɔ s̃, gbéé pɔ aa gbãɛaɔɔ mé aali só. ²⁰ Tó gbéé gbãɛa sáaukpa sa'onɔɔ sò, wàli ade bo a gbéé guu. Ǹòpiá Dii p̃ɛ. ²¹ Tó gbéé kà pɔ gbãɛawa, gb̃nazin gbãɛa ge ǹò ge pɔp̃ale pɔ dɛ t̃ɛ ũn ǹò, ã à sáaukpa sa'onɔɔ sò, wàli ade bo a gbéé guu.

Nisi ní auo dilɛa t̃ɛ ũ

²² Dii ò Mɔizie à mè, ²³ aà yáɛ bee o Isailiɔnɛ. Asuli zu ge sã ge ble nísi sóo. ²⁴ Ali pɔgɛ ge pɔ pɔ wàli t̃aitai nísi m̃aokɛ, ãma ásuli sóo. ²⁵ Tó gbéé pɔtuo pɔ w̃ sa'òò Diiwa, w̃ a kɪni kátɛu à tékū nísi sò, wàli ade bo a gbéé guu. ²⁶ Gu pɔ áɔ kuu píi, ásuli bã ge ǹò kòlokpasai sóo.* ²⁷ Tó gbéé kpàa ge pɔ kòlokpasai sò, wàli ade bo a gbéé guu.

Sa'ona baa

²⁸ Dii ò Mɔizie à mè, ²⁹ aà yáɛ bee o Isailiɔnɛ. Tó gbéé m̀ Diiɛ ní sáaukpa sa'obo, aàli a sa'obopi p̃ɛ beeɔ kpa Diiwa. ³⁰ Aàli m̀ó ní a nísi pɔ w̃ ka Diiɛ t̃eu à tékūo ní az̃ia ɔo ní a kulao, i a kulapi m̀ Diiɛ. ³¹ Sa'ona i a nísi kpasas sa'okiwa, kulapi iɔ dɛ Aalona ní a néɔ pɔ ũ. ³² Ali sáaukpa sa'obo ɔplaa

* **7:26** Daa 9.4, Iko 12.16, 23

gbá go ado sa'ona pó ũ. ³³ Aalona bui pó sè Diizi ní sa'obopi auo ní a nísio mé alió a gbápi ví a baa ũ. ³⁴ Isailio sáaukpa sa'oboo guu, kùla pó wí mɔ Diie ní a gbá pó wí bɔ adoao ɔ Dii díle wáli kpá Aalona ní a néowa an asea ũ. Isailio lío kpámá gɔɔpii.

³⁵ Baa pó Aalona ní a néo ì e sa pó wí a pó nísika Diie téu à tékū guun we. Bee ɔ Dii kpámá gɔɔ pó à ní díle a gbàgbanao ũ. ³⁶ Gɔɔ pó wà nísikámá, Dii díle Isailionɛ aalió bee kpámá gɔɔpiiɛ an asea ũ e an buiwa.

³⁷ Sa pó wí a pó káteu à tékū obo yādileaoon we ní pówen gbao ní duun awakpaboo ní tàae fiaboboo ní daaziu sa'oboo ní sáaukpa sa'oboo. ³⁸ Dii yápi dà Moizie Sinai gbe musue gɔɔ pó a díle Isailionɛ aa mɔ sa'oiwa Sinai guwawaiu.

8

Aalona ní a néo díle sa'ona ũ (Bɔa 29.1-37)

¹ Dii ò Moizie à m̀è: ² Aalona sé ní a néo ní sa'on pɔkasao ní nísí pó wí pó díleò à gɔ ma pó ũo ní duun awakpazuo ní sásakao m̀en plaɔ ní gbí pó kàa kauo, ³ ní Isailio káaa píi kpaaũkpe kpele. ⁴ Moizikè lá Dii òewa, à ní káaa kpaaũkpe kpele. ⁵ ɔ Moizi ò bílae: Yá pó Dii díle wà ken ke. ⁶ A m̀ò ní Aalonao ní a néo, ɔ à ní zu'ò. ⁷ A ulatao dà Aalonaɛ, à asana lèle d̀a, ɔ à ulatao dàè ní sa'o'ulao, ɔ à sa'o'ulapi asana d̀è a pi. ⁸ A b̀òloonɔe l̀ooè, ɔ à Uliũ ní Tumiũo kà b̀òpiu. ⁹ A tuludìè, ɔ à vua pɛpɛena pó ì aà díle Dii pó ũ nà tulupi aewa, lá Dii dílèèwa.

¹⁰ ɔ Moizi nísí pó wí pó díleò à gɔ Dii pó ũ sè a mà zwàakpewa ní pó pó kúuo píi, aa g̀ò Dii pó ũ. ¹¹ ɔ à

nísi fâfâ sa'okíiwa gẽn soplá, a màma sa'okíipiwa ní a póc píi ní dàao ní a diboo, aa gò Dii póc ũ. ¹² Ǿ à nísipi kà Aalona miwa, à gò Dii póc ũ. ¹³ Ǿ à mò ní Aalona néo, à ulatao dàdané, à asanadòdóné ní pi, à fùà gbâa kpàkpané, lá Dii dílèèwa.

¹⁴ Ǿ à mò ní duun awakpazupio, Aalona ní a néo onàna a miwa. ¹⁵ Ǿ Mòizi zupi kòlokpa, à a au se màma sa'okíi kóbáowa ní a onao à liai, à gbábòè. Ǿ à au póc gò èlè sa'okíipi gbáziwa. Màa à gbábòè, à gò Dii póc ũ. ¹⁶ Ǿ à zupi guupò nísio sèlè pii ní a pòà nísio ní a gòlè ní gòlèpi nísio, a kpàsa sa'okíiwa. ¹⁷ Ǿ à zuswanapi kàteu à tékù bòo kpe lá Dii dílèèwa, a báa ní a nòo ní a gbòo pii.

¹⁸ Ǿ à mò ní sāsakaopio doo sa póc wí a póc kàteu à tékù obò ũ. Aalona ní a néo onàna a miwa, ¹⁹ Ǿ Mòizi a kòlokpa, à a au fâfâ sa'okíiwa à liai. ²⁰ Ǿ à sãpi gòagoaa, à a mi ní a guo ní a nísio kpàsa. ²¹ A a guupòo ní a koeo pípi, Ǿ à sãpi kpàsa sa'okíiwa pii sa póc wí a póc kàteu à tékù, a gí Ìo na Diiè ũ, lá Dii dílè Mòizipièwa.

²² Ǿ à mò ní sāsakao páleo an daaziu sa'obò ũ. Aalona ní a néo onàna a miwa, ²³ Ǿ Mòizi a kòlokpa, à a au sè a mà Aalona oplaa swálebawa ní aà oplaa onemio ní aà oplaa gbánemio. ²⁴ Ǿ à mò ní Aalona néo, à aupi màma ní oplaa swálebáowa ní ní oplaa onemio ní ní oplaa gbánemio. Ǿ à aupi lè sa'okíiwa à liai. ²⁵ Ǿ à sãpi nísi náaa, a vlá nísi ní a sálanao ní a pòà nísio ní a gòlè ní gòlèpi nísio ní a oplaa gbáo. ²⁶ Ǿ à kàa boolo sè mendo kàa gbí póc Ìo ku Dii aè guu ní kàa nísideo mendo ní kàawanao mendo, a kà nísipio ní oplaa gbápiola. ²⁷ A apii ná Aalona ní a

néone ní ʒí, ʒ aa mò Diie sa pọ wí a pọ mọè ũ. ²⁸ Ǿ Mọizi pọpio sǐ ní ʒí, a kpàsa sa'okípiwa sa pọ wí a pọ káteu à tékū musu an daazíu sa'oa ũ. Pọ pọ wí ka Diie téu à tékū, a tékūa gí ɓ naèn we. ²⁹ Mọizi sāsakaopi kùla sè ɓ, a mò Diie sa pọ wí a pọ mọè ũ, lá Dii dīlèèwa. Kulapi mé Mọizi baa ũ.

³⁰ Ǿ Mọizi nísi pọ wí pọ dileò à gǔ Dii pọ ũ dà ní au pọ kále sa'okíio, a fǎfǎ Aalona ní a néowa ní ní pọkasao. Maa a tò Aalona ní a néo ní ní pọkasao gǔ Dii pọ ũ.

³¹ Ǿ Mọizi ò Aalonaé ní a néo: A nòɔe bee fùuke kpaaũkpe kpeele, í só we ní á daazíu kàa gba pọ kú gbí guu, lá Dii dīlewa à mè áme á só. ³² I nòò ní kàa pọ gǔo káteu à tékū. ³³ Asu go kpaaũkpe kpele e gɔɔ soplá e á daazíu gɔɔ lé ge kaò, asa waɔ á daazíu zípi ke e gɔɔ sopláe. ³⁴ Dii mé yá pọ kè gbǎpi dīle ké à á duuna kéwá yáí. ³⁵ Aɔ ku kpaaũkpe kpeele fāane ní gwāasinao e gɔɔ soplá, ɓ zí pọ Diipi dàé ke, ké ásu gagao yáí, asa màa a dīleme. ³⁶ Ǿ Aalona ní a néo yá pọ Dii dà Mọizie a òné kè píi.

9

Sa'onao naa zíwa

¹ A gɔɔ swaaɔde zí Mọizi Aalona ní a néo sísi ní Isailio gbèzɔɔ. ² Ǿ a ò Aalonaé: Zugaaena sāsai sé n duun awakpabɔ ũ ní sāsakao sāsaiio sa pọ wí a pọ káteu à tékū obɔ ũ, ní sa'òò Diiwa. ³ Ní o Isailione aa blesana se duun awakpabɔ ũ ní zugaae wēdona sāsaiio ní sã wēdona sāsaiio sa pọ wí a pọ káteu à tékū obɔ ũ, ⁴ ní zuo ní sāsakao sáaukpa sa'obɔ ũ, aa sa'òò Diiwa ní pówen gba pọ yāalea ní nísioo, asa Dii a bɔ mómá gbāe.

⁵ Wà pò pò Mɔizi òpiɔ sè m̀d̀d̀ kpaaũkpɛ kpɛɛɛ, ɔ gbépii m̀d̀ s̀i Dii aɛ. ⁶ Ǿ Mɔizi m̀è: Yá pò Dii d̄lɛ ké à aà gawi en kɛ. ⁷ Ǿ a ò Aalonaɛ: S̄s̄ sa'ok̄iii, ní sa'o ní duun awakpabɔɔ, ní sa pò w̄i a pò káteu à tékũ o, n̄ n duuna ní n néɔ p̄o k̄éwá, ní sa'o ní bíla p̄o, n̄ ní duuna k̄émá lá Dii òwa.*

⁸ Ǿ Aalona s̄s̄ sa'ok̄iii, à zugaaena kòlokpa a duun awakpabɔ ũ. ⁹ Aà néɔ m̀è ní a auo, à ɔtona z̄òwà, a màma sa'ok̄ii k̄óbaɔwa, ɔ à au k̄ini èlɛ sa'ok̄iipi gbáziwa. ¹⁰ A zupi nísi ní a gòlɛ ní a p̄oa n̄isio kpàsa sa'ok̄iipiwa, lá Dii d̄lɛ M̄ɔiziewa. ¹¹ A a n̄ò ní a báao kpàsa b̀d̀o kpɛ à tekũ.

¹² A sa pò w̄i a pò káteu à tékũ ò, ɔ aà néɔ a au kpàwà, a l̄è sa'ok̄iipiwa à liai. ¹³ Aa s̄api guɔ kpàwà dodo ní a mio, ɔ a kpàsa sa'ok̄iwa. ¹⁴ A a guupɔɔ p̄ipi ní a koeɔ, a kpàsa sa'ok̄iwa a k̄ini pò kálea musu.

¹⁵ Ǿ Aalona m̀d̀ ní bíla sa'obɔɔ. A ní duun awakpable sè à a kòlokpa, ɔ a k̄èd̀ lá a k̄è ní duun awakpabɔ s̄éiaowa. ¹⁶ A m̀d̀ ní ní sa pò w̄i a pò káteu à tékũ obɔɔ, ɔ à sa'òd̀ lá Dii d̄lɛwa. ¹⁷ A m̀d̀ ní p̄ówen gbao, a dà ɔkũ do, ɔ a kpàsa sa'ok̄iwa, sa k̄oo oa pò bàasi.

¹⁸ A bíla s̄aukpazu ní s̄asakao kòlokpa. Aà néɔ a au kpàwà, ɔ a l̄è sa'ok̄iwa à liai. ¹⁹ Zu ní s̄apio n̄isio, an vlá nísi ní a s̄alanaɔ ní a gòlɛ ní a p̄oa n̄isio ²⁰ ɔ aa k̄alɛ n̄òɔpiɔ kulaɔwa, ɔ Aalona kpàsa ní a n̄isipio sa'ok̄iwa. ²¹ A a kulapio ní ɔplaa gbáo m̀d̀ Diiɛ sa pò w̄i a pò m̀è ũ lá Dii d̄lɛ M̄ɔiziewa. ²² Ǿ Aalona ɔd̄n̄la musu, à samaa'òné.† Ké à sa'ò ní

* **9:7** Ebe 7.27 † **9:22** Nao 6.22-27

duun awakpaboo màa ní sa pò wí a pò káteu à tékū oboo ní sáaukparoo, ò à p̄la sa'ok̄ipiwa.

²³ Ǿ M̄oizi ní Aalonaò ḡè kpaaūkpeu. Ké aa b̄ò, aa samaa'ò bílae, ò Dii gawi b̄ò gupuaú gbépii wáa.

²⁴ Té b̄ò Dii kíi à k̄ú sa pò wàle a pò káteu à tékū ní n̄isipiwa sa'ok̄ii. Ké gbépii è màa, aa gulakè, ò aa mipèle.

10

Nadabu ní Abiuo gaa

¹ Aalona néò Nadabu ní Abiuo ní tésiboo sè, aa tekàù aa tulaletikàa, ò aa mò Dii ae ní té z̄ilo pò i dilenéoo. ² Ǿ té b̄ò Dii kíi à ní dede, aa ḡaga Dii ae we. ³ Ǿ M̄oizi ò Aalonae: Yá pò Dii òn we à mè,

á tó gbé pò s̄òaziò d̄õ ké a kua adoa,*
i tob̄o gbépii wáa.

Ǿ Aalona níle.

⁴ M̄oizi Aalona des̄e Uzieli néò Misaeli ní Elezafão sisi, ò a òné: A s̄õ k̄ai. A á gbéò ge séle zwàakpe kpele, í b̄òò b̄òò kpe. ⁵ Ǿ aa mò gepiò sèle ní ní ulataoo, aa b̄òníno b̄òò kpe lá M̄oizi òwa.

⁶ Ǿ M̄oizi ò Aalonae ní aà néò Elezaa ní Itamaao: Asu to íana á mikā páo. Asu à á ulaò ga kék̄eo. Tó á kè màa, á gagae, Dii p̄o i pa gbépiiizi. A gbé Isailiò mé aa gbé pò Dii tò tekùmápiò sób. ⁷ Asu go kpaaūkpe kpeleao, ké ásu gagao yái, asa Dii nísi pò tò a ḡõ àà pò ũ kú á mewae. Ǿ aa kè lá M̄oizi òwa.

⁸ Ǿ Dii ò Aalonae: ⁹ Mpi ní n néò, tó ále ḡè kpaaūkpeu, ásuli v̄e ge í gb̄aa mio, ké ásu gagao yái. Yádileapi aò ku ḡoòpii e á buiwa. ¹⁰ Ali pò pò

* **10:3** B̄oa 19.22

de ma pò ũ dōkōe ní pò pò de ma pò ũoo. Ali pò gbālea dōkōe ní pò gbālesaio. ¹¹ Ali yādilea pò má dà Mōizie a ò dada Isailione píi.

¹² Mōizi ò Aalonaε ní aà né pò gòò Eleazaa ní Itamaao à mē: Ali pówen gba pò wí ka Diie téu kíni ble sa'okíi saε. Ásuli εεε káu à ke pēε ũo, asa blepi adoae. ¹³ Ali ble gu pò wa díle a zéiu, asa á baan we sa pò wí a pò nísika Diie téu à tékū guu. Màa Dii dílemεε. ¹⁴ Mpi ní n negōεo ní n nenεo ali a kùla pò wí mō Diie ní a gbá pò wí bō adoao so gu pò wa díle a zéiu, asa á baan we Isailio sáaukpa sa'oa guu. ¹⁵ Aali mó ní a gbápío ní a kùlao ní a nísi pò wí ka Diie téuo, í mō Diie. Mpi ní n néo á baan we gōōpii lá Dii dílewa.

¹⁶ Mōizi duun awakpable yāgbèamá. A mō lè à tekù kò, ò Mōizi pō pà Eleazaa ní Itamaaozi à mē: ¹⁷ Bóyāi i duun awakpabō nōōpi so zwāakpe uao ni?† Dii bleε. A kpàwáε ké à gbépii duuna kēomáε, í sírínō. ¹⁸ Lá wi gé ní a auo Dii kúkiio, à kù à a nōo so uae, lá má òwa. ¹⁹ Ō Aalona ò Mōizie: Gwa, aa mō Diie gbā ní ní duun awakpabōo ní ní sa pò wí a pò kátεu à tékūo, ò yá ma le gbā. Tó má sò yāa, a ke Diie nae? ²⁰ Ké Mōizi yápi mà, ò a sí.

11

Pò pò Dii díle tē ũo
(Iko 14.3-21)

¹ Dii ò Mōizie ní Aalonaο à mē, ² aa yáε bee o Isailione: Sēa nōbō pò áli sóon ke: ³ Ali nōo pò a swe paaa pla mé í pōbō a kòlou à εa só só. ⁴ Nōbōεo ku,

† 10:17 Lev 6.26

aaɪ pɔbɔ ń kòlou aa ea só, kási an swe paaa plao, ásuli sóo. Yiongo ì pɔbɔ a kòlou à ea só, a swe ví s̄o. A té. ⁵ En'ui'uina ì pɔbɔ a kòlou à ea só, a swe vío. A té. ⁶ Kífēnena ì pɔbɔ a kòlou à ea só, a swe vío. A té. ⁷ Sàwa swe ví paaa pla, kási ìli pɔbɔ a kòlou à èa sòo. A té. ⁸ A nòɔpio té, ásuli sóo, ásu ɔkã a gewa seo.

⁹ Ilepɔ pɔ kú ísiau ge swaib, a pɔ pɔ áli sóon ke: Tó a ka ń t̄eɔo ví, àli só. ¹⁰ Ilepɔ pɔ ka ń t̄eɔo vío, pɔ pɔ kú ȳeȳɔɔ ge pɔ pɔ kú dodoon nò, aao deé pɔ giaɔ ũ. ¹¹ Lá pɔ giaɔne, ásuli sóo. Ali saka a geu. ¹² Ilepɔ pɔ ka ń t̄eɔo vío líb deé pɔ giaɔ ũ.

¹³ Bã pɔ áli sakauon ke: Ásuli sóo, pɔ gianane. Yãamusu, kúu, bãso, ¹⁴ baε, zabã, bleaao, ¹⁵ gbagbaao, ¹⁶ koohũhũna, taataa, yaabeεo, ¹⁷ kooɔ, kpɔbɔ'ílēna, bãyakpa, ¹⁸ fana, gáu, t̄epili, ¹⁹ wãaliana, yaapunaɔ, welembã ń sasio.

²⁰ Kòɔ gãsiadeɔ líb deé pɔ gianao ũ, ²¹ ama àli a gbalade pɔ ì v̄iv̄i só. ²² A pɔ pɔ áli sóon ke: Kwaɔ, v̄iikεenaɔ, plεkasonaɔ ń kwa keleɔ. ²³ Kòɔ gãsiade pãleɔ líb deé pɔ gianao ũ. ²⁴ Pópio to à gbãleε. Gbé pɔ ɔkà a gewa aɔ gbãleε e oosi. ²⁵ Gbé pɔ a ge sè lí a pɔ́ pí, kási a gi à gbãleε e oosi.

²⁶ A nòɔ pɔ a swe paaao, ge ìli pɔbɔ a kòlou à èa sòo t̄e píi. Gbé pɔ ɔkãwà gbālèn we. ²⁷ A pɔ ɔmideɔ té. Gbé pɔ ɔkà a gewa alio gbãleε e oosi. ²⁸ Gbé pɔ a ge sè lí a pɔ́ pípi, kási a gi à gbãleε e oosi. Pópio líb deé t̄e ũ.

²⁹ Pɔkelena pɔ ì tãa'o t̄olewaε beeo líb deé t̄e ũ: εna, z̄s, ³⁰ kaso, z̄galat̄e, n̄ewoona, l̄l̄b ń kíkpaoo. ³¹ Pɔkelenapio líb deé pɔ gbãleao ũ. Tó pɔpio gà, mé

gbé ɔkàwà, aɔ gbãleaε e oosi. ³² Tó pópíɔ gà, mé à lèlè dà póa, pópí aɔ gbãleaε, lí pó ge zwáa ge báa ge sakili ge zíkεbɔen nò. Wàli da íu, kási aɔ gbãleaε e oosi. Bee gbεa i gɔ gbãlesai. ³³ Tó pó kelenapiɔ do ge lèlè dà gè ouu, pó pó kú a guuɔ gbãlè, wàli oopi wí. ³⁴ Tó oopi í kòlε kà pɔblea ge imiau, à gbãlèn we. ³⁵ Pó pó pɔgepiɔ do lèlè dàa gbãlèε. Tó blekεbɔ ge kínaε, àli gboo, asa à gbãlèε, mé aɔ gbãleaéε. ³⁶ Tó nibɔna ge lɔɔε sɔ, a gbãleo, sema gbé pó ɔkà pɔgepiwa. ³⁷ Tó a ge lèlè dà pɔbuia, a gbãleo. ³⁸ Tó pówεna pó wa kà ílεε sɔ, aɔ gbãleaéε.

³⁹ Tó nò pó wí sóɔ do gà, gbé pó ɔkàwà aɔ gbãleaε e oosi. ⁴⁰ Gbé pó pɔgepi sò ge à pɔgepi sè lí a pɔɔ pí, kási aɔ gbãleaε e oosi.

⁴¹ Pótaa'onkuawa á pó gianae, ásuli sóo, ⁴² pó pó í taa'o a gbεε ge gbá síiɔwa ge pó pó gbá vɔ dasin nò. Asuli sóo, pó gianae. ⁴³ Asu to à gɔ pó gianae ũ pópíɔ yá musuo. Asu to à gbãlè ní yáio. Asu to aa à gbãleo, ⁴⁴ asa Dii á Luan ma ũ. Aɔ ázia kúa ma gbéɔ ũ, á kua iɔ adoa, asa ma kua adoaε. Asu to àli gbãlè pótaa'onkuawapiɔ yá musuo. ⁴⁵ Ma Dii ma á bóle Egipi, ké màò de á Lua ũ. A kua líɔ adoa, asa ma kua adoaε.*

⁴⁶ Yá pó má díle nòbɔɔ ní bāɔ ní ílεpɔ béeɔ ní pótaa'onkuawaɔ musun we. ⁴⁷ Aliɔ pó gbãleaɔ dɔkɔε ní pó gbãlesaiɔ. Aliɔ pó pó wí sóɔ dɔkɔε ní pó pó wíli sóoɔ.

12

Nε'i gbābɔa

* 11:45 1Píε 1.16

¹ Dii ò Mɔizie à mɛ̀, ² àà yáɛ bee o Isailiɔnɛ: Tó nɔɛ ne'í gɔɛ ũ, aɔ gbálea e gɔɔ soplaɛ, lá Ìb ku a ɔkūgɔɔwawa. ³ A gɔɔ swaaɔde zí wíli tɔzɔ népiɛ,* ⁴ nɔɛpi i ea zɔle lɔ e gɔɔ baakwi ní àaɔo a au gbábɔa yáí. Asuli ɔká Dii pɔewao, mé asuli gé zwàakpɛ uao e a gbábɔgɔɔpi gɛ pad. ⁵ Tó nɔɛ a Ìsɔ, aɔ gbálea e ášɔa plaɛ, lá Ìb ku a ɔkūgɔɔwawa, i ea zɔle lɔ e gɔɔ bààɔ ní sooloo e a au gbási wolo.

⁶ Tó àà nɛgɔɛ ge nɔɛ ia gbábɔgɔɔ pà, aàli gé sa'ona lei kpaaukpɛ kpɛɛɛ ní sã wɛdonao sa pɔ wí a pɔ kátɛu à tékū obɔ ũ ní felenao ge felenguulu né bɔlɔ duun awakpabɔ ũ. ⁷ Sa'onapi lí sa'ooè Diiwa, i àà duuna kɛwà, nɔɛpi aubɔawà gbási i wolowà. Yá pɔ wa díle ne'ina musun we. ⁸ Tó àà gbáa i ka aà sã luo, aàli mɔ́ ní felenao mèn pla ge felenguulu né bɔlɔ mèn pla,† ado iɔ de sa pɔ wí a pɔ kátɛu à tékū obɔ ũ, ado sɔ duun awakpabɔ. Sa'ona lí àà duuna kɛwà, nɔɛpi i gɔ́ gbálesai.

13

Mɛbaagyã

¹ Dii yã'ò Mɔizie ní Aalonao à mɛ̀: ² Tó gbé gue lé ká ge àle bɔke ge àle puakū, mé a de gyã pɔ́ Ìlízi ũ, wáli gɛaàɔ sa'ona Aalona ge aà néɔ do kíi. ³ Sa'onapi i wéte gyã pɔ́ kú ade mɛwai. Tó gupi ká puakū, mé a ε zuuua, gyã pɔ́ Ìlízin we, sa'ona lí ade díle gbálea. ⁴ Tó mɛbaa puakū, mé a ε zuuuao, mé a ká i puakūo, sa'onapi lí zékaka adele e gɔɔ sopla, ⁵ a gɔɔ sopladepi zí i wétei. Tó a è gyãpi ku a gbɛu, í zɔɔkūo, sa'ona lí ea zékaka adele e gɔɔ sopla lɔ, ⁶ a

* **12:3** Daa 17.12, Luk 2.21 † **12:8** Luk 2.24

gɔɔ sopladepi zɪ́ i ɛa wétei lo. Tó gyāpi lào, i káfio, aàli ade dile gbālesai. Gyā bèe no. Ade lí a pɔkasao pí, i gɔ gbālesai. ⁷ Tó gyāpi sù kàfi ade azia ɔba sa'onae gbæae, aàli ɛa gé azia ɔbiè lo, ⁸ sa'ona i wétei. Tó gyāpi kàfiɛ, aàli aà dile gbālea. Gyā pɔ́ ì liñziɛ.

⁹ Tó gbé gyā pɔ́ ì liñzi ví, wàli geaàno sa'ona kíi, ¹⁰ i wétei. Tó gu kaapi puakù, mé a ká pù, mé à pia ténsumi, ¹¹ gyā pɔ́ ì liñzi mé zína dile we kò, sa'ona lí ade dile gbālea. Asuli zékaka adeleo, asa á ade dɔ́ gbālea kò.

¹² Tó gyā lí gbé meá, mé sa'ona è à lí aà meá píi sea za aà minanguo e à gè pè aà kèsekpeawa, ¹³ aàli wétei. Tó gyāpi lí ade meá píiɛ, aàli ade dile gbālesai. Lá aà me dákɔi píi, a gbási vio. ¹⁴ Zɪ́ pɔ́ wà sù è a pia ténsumi, a gbālean we. ¹⁵ Tó sa'ona bɔ́ tɛapi è, aàli ade dile gbālea. Bɔ́ tɛapi ao gbāleae, gyā pɔ́ ì liñziɛ. ¹⁶ Tó bɔ́ tɛapi sù líle, à puakù, ade lí gé sa'ona kíi, ¹⁷ sa'onapi i wétei. Tó bɔpi puakù, aàli ade dile gbālesai, io gbālesai.

¹⁸ Tó gbé bɔ́ ví, mé à làa, ¹⁹ ò a gbæa à kè púuu ge àle teke gènegène, ade lí gé à azia ɔb sa'onae, ²⁰ i wétei. Tó a è a ɛ zuuua, mé a ká puakù, sa'ona lí ade dile gbālea. Gyā pɔ́ ì liñzi mé bɔ̀wà bɔ́ gbæu we. ²¹ Tó sa'ona wetèi a è a dáamaví, ká pua ku weo, mé a ɛ zuuuao, sa'onapi lí zékaka adele e gɔɔ soplá. ²² Tó a è àle káfie sɔ́, aàli ade dile gbālea. Gyā pɔ́ ì liñziɛ. ²³ Tó gu tekeapi ku a gbæu, i káfio, bɔpi gbæe, sa'ona lí ade dile gbālesai.

²⁴ Tó gbé tekù, ò a bɔ puakù guei ge à kè gènegène, ²⁵ sa'ona lí wétei. Tó a è a ká puakù, ge a ɛ zuuua,

gyã pɔ̃ ì lińzi mé dàale tɛbɔpiu we, sa'ona lí ade dile gbãlea, asa gyã pɔ̃ ì lińzie. ²⁶ Tó sa'ona wɛtɛi a è a dáamavɛ, mé a ká pua vɛio, mé a ε zuuuao, sa'onapi lí zékaka adele e gɔɔ sopla, ²⁷ a gɔɔ sopladepi zɛ̃ ì wɛtɛi. Tó à kãfi, sa'ona lí ade dile gbãlea, asa gyã pɔ̃ ì lińzie. ²⁸ Tó bɔ̃ puapi ku a gbɛu, mé i káfio, a dáamavɛ, tɛbɔɛ, sa'ona lí ade dile gbãlesai, asa tɛbɔ gbɛɛ.

²⁹ Tó gɔ̃ɛ ge nɔɛ bɔ̃ vɛ̃ a mikãu ge a letãwa, ³⁰ sa'ona lí wɛtɛi. Tó a è bɔpi zuuua, mé a ká kè tɛn'úa'ũannɔ, sa'onapi lí ade dile gbãlea. Uaɛ, mi ge letã gyã pɔ̃ ì lińzie. ³¹ Tó sa'ona wɛtɛi mé a è úapi zuuuao, mé ká sia ku weo, sa'onapi lí zékaka adele e gɔɔ sopla, ³² i ɛa wɛtɛ bɔpizi a gɔɔ sopladepizi. Tó a è úapi i káfio, mé ká tɛa úa'ũana ku weo, mé a zuuuao, ³³ wàli miboè, ãma wasuli gu pɔ̃ úapi kuu boo, sa'ona lí zékaka adele e gɔɔ sopla, ³⁴ a gɔɔ sopladepi zɛ̃ ì wɛtɛ úapizi. Tó a è úapi i káfio, mé a zuuuao, sa'onapi lí ade dile gbãlesai. Ade lí a pɔkasao pí, iɔ ku gbãlesai. ³⁵ Tó úapi sù kãfi aà dilea gbãlesai gbɛaɛ sɔ̃, ³⁶ sa'ona lí wɛtɛi. Tó úapi kãfi, sa'ona suli ká tɛa tàasika bo, asa ade gbãleaɛ. ³⁷ Tó úapi kèè doũ, mé à ká sia bɔ̀le, úapi làa, ade gbãleao, sa'ona i aà dile gbãlesai.

³⁸ Tó pɔ̃ puao bɔ̀bɔ̃ gɔ̃ɛ ge nɔɛ mɛwa bàebae, ³⁹ sa'ona lí wɛtɛi. Tó pɔ̃ pua fãuluue, debu mé bɔ̀ aà mɛwa we, ade gbãleao.

⁴⁰ Tó gɔ̃ɛ mikã wòlo, migbaadeɛ, a gbãleao. ⁴¹ Tó aà mi'aɛ ká mé wòlo, mi'aɛgbaadeɛ, a gbãleao. ⁴² Tó bɔ̃ pua bɔ̀ aà migbaa ge aà mi'aɛgbaawa, gyã pɔ̃ ì lińzi mé bɔ̀ we, ⁴³ sa'ona lí wɛtɛi. Tó bɔpi kaa de

púuu lán gyā pó ì lińziwa, ⁴⁴ g̃ɛpi gyā pó ì lińzi ṽɛ. A gbāl̃ɛ, sa'ona lí ade dile gbālea bɔ pó kú aà miwa yái.

⁴⁵ Tó gbé gyā pó ì lińzi ṽɛ m̃aa, aaliɔ pɔkasa kék̃ɛa daa, i a mikā tó da p̃ã, aali ɔku a léwa, i m̃ɛ: Gbālea! Gbālea! ⁴⁶ Gɔɔ pó àɛ gyāpi ke píi, aɔ gbāleaɛ. Gbé gbāleaɛ, aɔ ku b̃ò kpe adoɛ.

Pó fukpaa

⁴⁷ Tó pɔkasa pó wa t̃ã ní s̃ak̃ao ge ní buao fù kp̃à, ⁴⁸ ge p̃óɛ ge báa ge báa pó, ⁴⁹ tó a fukpaapi k̃è búunnɔ ge t̃éɛɛ, w̃ali ɔb sa'onaɛ, ⁵⁰ i w̃étei, i zékaka p̃óp̃ile e gɔɔ sopla, ⁵¹ i ɛa w̃étei a gɔɔ sopladez̃i. Tó a fukpaapi k̃ãfiɛ, fù p̃ãsiɛ. P̃ópi gbāl̃ɛ, z̃i pó w̃i k̃eò p̃iin lò. ⁵² Aali pó pó fù kp̃àpi k̃áteu à t̃ékũ, asa fù p̃ãsiɛ.

⁵³ Tó sa'ona w̃et̃ei a è p̃ópi fukpaapi i k̃áfio, ⁵⁴ aali o w̃à pó pó fù kp̃àpi pípi, i ɛa zékakaɛ b̃ e gɔɔ sopla, ⁵⁵ i ɛa w̃éte pó pó wa p̃ìpipizi b̃. Tó a è fukpaapi i lileo, baa tó i k̃áfio, p̃ópi gbāl̃ɛ. Ali k̃áteu à t̃ékũ, tó p̃ópi aɛ ge a kpe mé fukpaan lò. ⁵⁶ Tó sa'ona w̃et̃ei a è fukpaapi lào p̃ópi pípia gb̃ea, aali gu pó fù kp̃àpi gole. ⁵⁷ Tó p̃ópi èa lé fù kpa b̃ àɛ lia, aali p̃ópi k̃áteu à t̃ékũ. ⁵⁸ Pó pó wa p̃ìpi a fukpaa làa s̃ɔ, w̃ali pípi a g̃ɛn plaade, i g̃ɔ gb̃alesai. ⁵⁹ Pó pó wa t̃ã ní s̃ak̃ao ge ní buao ỹadilean we, pɔkasa ní p̃óleo ge báa p̃ó píi, k̃é w̃à e dile gb̃alesai ge gb̃alea.

14

Gb̃ab̃ɔ m̃ebaagỹadeɛ

1 Dii ò Mɔizie à mè: 2 Mɛbaagyāde pò wà m̀ò sa'onae gbā̀bɔa yādilean ke: * 3 Sa'ona lí bɔ̀ b̀ò kpe à gé wétei gbé̀pizi. Tó a è à gbà̀gbā́ ní a gyā̀pio, 4 aàli o wà m̀ò ní bā́ pò de tē ũ̀o b́éè m̀èn pla ní sɛde lío ní ẁɔ̀tēnao ní ése úao. 5 Sa'ona lí o wà bā̀pio do dɔ̀ oo pò wà í bàalea kàu musu, wi a kòlokpa, 6 í bā́ pò b́éé sé ní sɛde lío ní ẁɔ̀tēnao ní ése úao, í apii mále bā́ pò wà a kòlokpa ípi musu au guu, 7 í fá gbé́ pò ále aà mɛbaagyā gbā̀bɔ̀wà gēn sɔpla, í gbā̀bɔ̀, í bā́ b́éepi gbae sēu.

8 Gbé́ pò wàle gbā̀bɔ̀ lí a pɔkasaɔ́ pí, í a káa wa píi, í zu'o, í g̃ gbā̀lesai. Bee gbɛa í gḕ b̀òou, í gɔ̀ sɔpla ke g̃ia, í gbasa gḕ a kpéu. 9 A gɔ̀ sɔplade z̃í aàli a káa wa píi, aà mikā́, aà lekā́na, aà wékpammiz̃í, ká pò kú aà mɛwa píi lé. Aàli a pɔkasaɔ́ pí, í zu'o, í g̃ gbā̀lesai.

10 A gɔ̀ swaaɔde z̃í aàli m̀ó ní sāsa né bɔ̀bɔ̀ sāasaio m̀èn pla ní sāda sāsai wēdonao m̀endo ní p̀wɛntio kiloo soolo yāalea ní nísi litili k̃nio. 11 Sa'ona pò lé gbā̀bɔ̀ gbé̀pie lí m̀ó ní gbé̀pio Dii kpaaukpe kpele ní aà gbapio. 12 Sa'ona lí sāsa se m̀endo, í sa pò w̃í a pò m̀o Dii oò tàae fiabobɔ̀ ṹ ní nísi litili k̃nipio. 13 Aàli sāpi kòlokpa gu pò a kua adoa, w̃í duun awakpabɔ̀ ní sa pò w̃í a pò káteu à tékū obɔ̀ kòlokpau. Tāae fiabobɔ̀piá sa'ona pòe lán duun awakpabɔ̀wa. Dii pòe. 14 Sa'ona lí tàae fiabobɔ̀pi au sé à máma gbé́ pò ále gbā̀bɔ̀ ɔplaa swálebawa ní aà ɔplaa ɔnemio ní aà ɔplaa gbánemio, 15 í nísi litili k̃nipi dā́ à ka a ɔzeu, 16 í a ɔplaa ɔnezɔblena z̃ó nísi pò kú a ɔzeupiwa, í

* 14:2 Luk 5.14, 17.14

nísipi fáfā Dii ae gēn sopla ní a ɔtonapio. ¹⁷ Aàli nísi kīni pò gò a ɔzeu máma aà ɔplaa swálebawa ní aà ɔplaa ɔnemio ní aà ɔplaa gbánemio tàae fiabobo au pò á màwà musu. ¹⁸ Sa'ona lí nísi kīni pò gò a ɔu máma aà miwa, i aà tàae kēowà Dii ae.

¹⁹ Sa'ona lí sa'o ní duun awakpabɔ, i gbé pò àle gbábɔè duuna kēowà. Bee gbɛa i sa pò wí a pò káteu à tékū obɔ kòlokpa, ²⁰ i sa'od sa'okīiwa ní pówen gbao, i aà duuna kēowà, i gò gbālesai.

²¹ Tó taasidee mé i ka à pópìo kpao, aàli sãsa se mendo tàae fiabobo ũ, wi pòpi mɔ Dii ní pówentio kiloo pla yáalea ní nísio aà duunakēawà yái. Aàli nísi litili kīni sé ɔ ²² ní felenao mèn pla ge felenguulu né ɔɔ mèn pla aà gbāa léu, ado ɔ de duun awakpabɔ ũ, ado sɔ sa pò wí a pò káteu à tékū obɔ ũ. ²³ Aàli mɔd sa'onae Dii ae kpaaukpe kpele a gɔɔ swaaɔde zí a gbábɔae yái. ²⁴ Sa'ona lí tàae fiabosá sé ní nísipio, i pópìo mɔ Dii, ²⁵ i sãpi kòlokpa tàae fiabobo ũ, i a au dā máma gbé pò àle gbábɔè ɔplaa swálebawa ní aà ɔplaa ɔnemio ní aà ɔplaa gbánemio, ²⁶ i nísipi dā ka a ɔzeu, ²⁷ i fáfā Dii ae gēn sopla ní a ɔplaa ɔnezɔblenao, ²⁸ i nísi pò kú a ɔu máma aà ɔplaa swálebawa ní aà ɔplaa ɔnemio ní aà ɔplaa gbánemio gu pò à tàae fiabobo au màwàwà. ²⁹ Aàli nísi kīni pò gò a ɔu máma aà miwa aà tàae kēawà Dii ae yái. ³⁰ Aàli sa'o ní felenapio doo ³¹ duun awakpabɔ ũ, i sa pò wí a pò káteu à tékū o ní adoo ní pówentio, i aà duuna kēowà Dii ae. ³² Yá pò wa díle gbé pò mēbaagyā vī, mé aà gbāa i ka à pò pò wí gbábɔɔ kpá píion we.

Kpé fukpaa

³³ Dii yá'ò Mɔizie ní Aalonao à mè: ³⁴ Tó a gē Kanaa b̀usu p̀ó mále kpáwá á p̀ó ũ guu, mé má tò kpé f̀ù kpà á b̀usuu we, ³⁵ kpede lí gé o sa'onae p̀ó p̀ó de lán fuwa ku a kpéu. ³⁶ E sa'ona àò gé gēi kpépiu wétei fupizi, aàli o wà b̀ole ní p̀ó p̀ó kúuò, ké p̀ópio su gbáleo yáí, ili gbasa gē à wéte kpépi, ³⁷ ili a fukpaapi gwagwa. Tó a è fupi kpé gí sò à zùu, à kè búunno ge téee, ³⁸ aàli b̀o kpépiu, i a gbata e g̀oo soplá. ³⁹ A g̀oo soplade zí aàli ea su, i wétei. Tó fupi lí kpépi gíae, ⁴⁰ aàli o wà gípi gbé p̀ó f̀ù kpàò b̀ole wà ge kóle be'ae. ⁴¹ Aàli tó wà kpé guu gíò wa wà liai, wi ge b̀usu p̀ó wa wàpi kóle be'ae. ⁴² Wi gbè páleo séle, wi káka gbepio gbéu, wi kpépi gíỳoo ní b̀usu páleo.

⁴³ Gbepio b̀olea ní kpépi waa ní a ỳooao gbéa, tó kpépi èa f̀ù kpà à lia, ⁴⁴ sa'ona lí ea gē wétei. Tó fupi kàfi kpépiue, f̀ù p̀ásie, kpépi gbálèn we. ⁴⁵ Wàli kpépi gboo, wi b̀ole ní a gbéò ní a líò ní b̀usu p̀ó wa ỳooò, wi kóle be'ae. ⁴⁶ G̀oo p̀ó kpépi gbataa, tó gbèe sù gèu, ade aò gbálea e oosi. ⁴⁷ Tó gbèe i kpépiu ge à p̀oblèu, aàli a p̀okasaò pí.

⁴⁸ Kpépi ỳooa gbéa tó sa'ona mò wetèi, mé a è i f̀ù kpa l̀oo, aàli gbábo kpépie, asa fukpaapi láae. ⁴⁹ Aàli bā se mèn pla ní sede lío ní ẁòtēnao ní ése úao, ké aà gbáboò kpépie, ⁵⁰ i bāpio do d̀o gí oo p̀ó wà í bàalea kàula, i a kòlokpa, ⁵¹ i sede lí ní ése úao ní ẁòtēnao ní bā béepio sé mále bā p̀ó à a kòlokpa au guu ní ípio, i fáfā kpépiwa gēn soplá. ⁵² Aàli gbábo kpépie ní bāpi auo ní ípio ní bā béeo ní sede lío ní ése úao ní ẁòtēnao, ⁵³ i bā béepi gbae wénkpe sēsao. Maa a gbábo kpépie, i g̀o gbálesai.

⁵⁴ Mɛbaagyã ge úa yãdileaon we ⁵⁵ ní fu pọ́ ị kpa pọkasawao ní kpé guupọo ⁵⁶ ní gukaaọ ní ọoọ ní mɛbaa puakũao, ⁵⁷ ké wà e pọ́ kua gbãlesai ge gbãlea gọọ d̄. A yãdileaon we.

15

Kɛnu yá

¹ Dii yã'ò Mɔizie ní Aalonao à mè: ² A yã'o Isailiɔne à mɛ, tó gbé ḡɛkebo lé ibole, ịpi ịo gbãleaɛ. ³ Aà ḡɛkebo lé ibole ge à kàn lò, ade gbālèn we. Lá aà gbãlea aọ den ke: ⁴ Wúlebo pọ́ kɛnude wúlewà gbālè. Pọ́ pọ́ à z̄lewà píi gbālè. ⁵ Gbé pọ́ ọkà aà wúlebo wa lí a pọkasao pí, i zu'o, kási aọ gbãlea e oosie. ⁶ Gbé pọ́ z̄le pọ́ pọ́ kɛnude z̄lewàwa lí a pọkasao pí, i zu'o, kási aọ gbãlea e oosie. ⁷ Gbé pọ́ ọkà kɛnude mewa lí a pọkasao pí, i zu'o, kási aọ gbãlea e oosie. ⁸ Tó kɛnude lé'ikà gbé pọ́ gbãleaowa, ade lí a pọkasao pí, i zu'o, kási aọ gbãlea e oosie. ⁹ Tó kɛnude d̄i pọ́ kpe, pọ́ pọ́ à z̄lewà gbālè. ¹⁰ Gbé pọ́ ọkà pọ́ pọ́ kú aà z̄lewa, aọ gbãleaɛ e oosi. Tó gbé pọ́pio sè, aàli a pọkasao pí, i zu'o, kási aọ gbãlea e oosie. ¹¹ Tó kɛnude i ọpio, mé à ọkà gbéwa, gbé pọ́ ọkàwàpi lí a pọkasao pí, i zu'o, kási aọ gbãlea e oosie. ¹² Wàli ḡi oo pọ́ kɛnude ọkàwà wíwi. Tó pọ́ pọ́ wa kè ní líoɛ, wàli pípi.

¹³ Tó kɛnude kɛnu làa, aàli gọọ soplà ke ḡia a gbãbo a yáí, i a pọkasao pí, i zu'o ní í bàaleao, i ḡo gbãlesai. ¹⁴ A gọọ swaaode z̄í aàli felena sé mèn pla ge felenguulu né ọoọ mèn pla, i gɛd̄ Dii kíi kpaaũkpe kpele, i kpa sa'onawa. ¹⁵ Sa'onapi lí sa'o

ń bāpio doo duun awakpabo ũ, ado s̄ sa p̄ wĩ a p̄ káteu à t̄kũ obo ũ, i aà duuna k̄eowà Dii ae aà k̄enu p̄ tò à gbālè yá musu.

¹⁶ Tó gbé azia è, aali zu'o wásawasa, kási aò gbālea e oosie. ¹⁷ Pɔkasa ge báa p̄ ípi kàwà, aali pí, kási p̄p̄i aò gbālea e oosie. ¹⁸ Tó ḡɛ wùle ń n̄eɔ mé à azia è, aali zu'o, kási aò gbālea e oosie.

Ɔkūayá

¹⁹ Tó n̄e ɔkū, au p̄ ɔ b̄wà mé ɔ to aàò gbālea e ḡɔɔ soplá. Gbé p̄ ɔkà n̄eɔpiwa, aò gbālea e oosi. ²⁰ Aà gbāleḡɔɔ p̄ p̄ à wùlewà ge p̄ p̄ à z̄lewà pii gbālè. ²¹ Tó gbé ɔkà aà wùleb̄wa, aali a p̄kasaò pí, i zu'o, kási aò gbālea e oosie. ²² Tó gbé ɔkà p̄ p̄ à z̄lewàwa, ade lí a p̄kasaò pí, i zu'o, kási aò gbālea e oosie. ²³ Tó gbé ɔkà aà wùleb̄wa ge p̄ p̄ à z̄lewàn lò, ade aò gbālea e oosie. ²⁴ Tó ḡɛ wùleaàn, à gbālèn we, ɔ gbālea màa e ḡɔɔ soplá. Wùlebo p̄ ḡeɔpi wùlewà pii gbālè.

²⁵ Tó au lé bo n̄eɔwa à ḡɔɔplakè, mé aà ɔkūḡɔɔn s̄o ge a ḡeɔḡeɔ de aà ɔkūḡɔɔ léa, aò gbālea aub̄awàpi ḡɔɔ, lá ɔ gbālea a ɔkūḡɔɔwawae. ²⁶ Wùlebo p̄ à wùlewà ḡɔɔ p̄ au lé b̄wà aò gbālea, lán wùlebo p̄ à wùlewà a ɔkūḡɔɔwawa, mé p̄ p̄ à z̄lewà aò gbālea, lá a de aà ɔkūḡɔɔwawa. ²⁷ Gbé p̄ ɔkà p̄p̄i wà gbālèn we. Aali a p̄kasaò pí, i zu'o, kási aò gbālea e oosie. ²⁸ Tó aub̄awà làa, a ke ḡɔɔ soplá ḡia, i ḡo gbālesai. ²⁹ A ḡɔɔ swaaɔde z̄í aali felena sé mèn pla ge felenguulu né b̄o b̄o mèn pla, i ḡeð sa'onae kpaaũkpe kpele. ³⁰ Sa'ona lí sa'o ń bāpio doo duun awakpabo ũ, ado s̄ sa p̄ wĩ a p̄ káteu à

tékū obɔ ũ, i aà duuna kēowà Dii aε au pɔ bɔwà a tò à gbālè yá musu.

³¹ Maa á da Isailiɔne aa kē gbāsiwa, ké aasu ma kúkii pɔ kú ní guu gbāle, aa gaga ní gbāleapi yá musuo yái. ³² Yādilea kēnude ní gbé pɔ gbālè azia ea yá musuɔnen we ³³ ní nɔe pɔ ɔkúao ní gɔe ge nɔe kēnudeo ní gɔe pɔ wùle ní nɔe gbāleao.

16

Duunkēama dikpe

¹ Aalona neɔgɔe gbɛɔn pla pɔ aa gè Diizi aa gagaɔ, an gagaa gbɛa Dii ò Mɔizie: ² O ní v̄i Aalonaε asulio zwāa pɔ daa ma kúkii baa v̄i gɔɔpiio.* Asulio mɔmɔ duunkēmaki pɔ kú kpagoloa aεo, ké asu gao yái, asa mi bɔ mómá telu guu duunkēmakiipi musue.

³ Lá Aalona ali ke à gbasa gē ma kúkiiin ke: Aali mɔ ní gáaεo duun awakpabɔ ũ ní sāsakaoo sa pɔ w̄i a pɔ kátɛu à tékū obɔ ũ. ⁴ Aali bàabaa sòlo gese ye, i a sa'onke ulatao da, i bàabaa asana lèleε dɔ, i bàabaa tulu di. Ali zu'oε, ili gbasa sa'onke pɔpiɔ da.

⁵ Aali blesan mèn pla si Isaili pɔ kàaaɔwa duuna awakpabɔ ũ ní sāsakaoo mendo sa pɔ w̄i a pɔ kátɛu à tékū obɔ ũ.

⁶ Aalona lí sa'o ní gáaεpio, i api ní a bεdeɔ duuna kēomá gia,† ⁷ i blè mèn plapiɔ se kpakɔi ma aε kpaaukpe kpeεle, ⁸ i pɔ pɔ aɔ de ma pɔ ũ ní pɔ pɔ a gēzeεa ní gbéɔ duunao dɔakɔε gbɛa ní gbεo. ⁹ Aalona lí mɔ ní ble pɔ gbε sè ma pɔ ũo, i sa'odɔ duun awakpabɔ ũ. ¹⁰ Ble pɔ gbε sè à gēzeεa ní duunaoε, Aalona lí sé

* **16:2** Ebe 6.19 † **16:6** Ebe 9.7

ze ma ae béε, i gbae sēu, ké aà gēzεa ní gbé̄o duunao duunakēama yáí.

¹¹ Tó Aalona mò ní azía duun awakpazupio, aàli a kòlokpa, i api ní a bεdeo duuna kēomá. ¹² Aàli tēyō dā sa'okii ma ae tésibo pai, i tulaleti dā okū pla pai, i zwāa pó daa baa vīò, ¹³ i tulaletipi ka tépiu ma ae we, a súεε i kúε duunkēmakii pó kú ikoyā kpagoloawa, ké ásu gao yáí. ¹⁴ Aàli bo gé zupi au dā, i mo fá duunkēmakii aewa ní onεzoblēnao, i fáfā duunkēmakiiipi ae gēn sopla.

¹⁵ Aàli gbé̄o duun awakpable kòlokpa, i zwāa pó daa baa vī ní a auo, i keò lá a kè ní zù auowa. Aàli aupi fáfā duunkēmakiiwa ní a aeo.† ¹⁶ Māa ali gbābo ma kúkiiε Isailio gbāsi ní ní tàaeo ní ní duunao yáí píi, i ke māa lo kpaaũkpe pó kú ní bōo gbāleauε. ¹⁷ Tó à gē ma kúkii api ní a bεdeo ní Isailio píi duuna kéimá e aà ge bōò, gbēε su ào ku kpaaũkpepiuo, ¹⁸ i εa bo kpeεε sa'okii, i gbāboè, i zù au ní blè auo dā, i máma sa'okiiipi kóbaowa à liai, ¹⁹ i aupi fáfāwà ní onεzoblēnao gēn sopla, i gbāboè Isailio gbāsi yáí, i sa'okiiipi kekεmεε.

²⁰ Tó Aalona gbābò ma kúkiiε ní kpaaũkpeo ní sa'okiiio a làa, aali mó ní blè béεo, ²¹ i a o na blepi miwa, i Isailio dàa vāio ní ní tàaeo ní ní duunao o píi, i di blepiε, i na gōε pó wa díε aà ge gbae sēue a ozi, ²² gōεpi i ge gbae sēu, blepi io ní dàa vāipio sea lákpeu we.

²³ Aalona lí εa gē kpaaũkpepiu, ili bàabaa pókasa pó á dà à gèò ma kúkiiipio boε káε we, § ²⁴ i zu'o gu pó a kua adoau, i azía pókasao da, i bo gé sa pó wí

† 16:15 Ebe 9:12 § 16:23 Eze 44:19

a pɔ́ káteu à tékũ o ń azia pɔ́o ń gbé̃o pɔ́o, i api ń gbé̃o duuna kéomá, ²⁵ i duun awakpabɔ́ ńisi kpasá sa'okliwa.

²⁶ Gbé̃ pɔ́ ble pɔ́ gèzeá ń gbé̃o duunao gbàe lí a pɔ́kasá pí, i zu'o, ili gbasá su bòou. ²⁷ Zu ń blè duun awakpabɔ́ pɔ́ wà gè ń ń auo ma kúkii duunakèama yáio sɔ́, wáli bɔ́o bɔ́o kpe ń ń báa ń ń nòo ń ń guupɔ́, wi káteu à tékũ.* ²⁸ Gbé̃ pɔ́ pɔ́pio káteu lí a pɔ́kasá pí, i zu'o, ili gbasá su bòou.

²⁹ Yádileáe beeá gɔ́pii yáe. Mɔ́ soplade gɔ́ kwide zí àli leye. Asuli zle keo,† bele ge bòmɔ́ pɔ́ kú á guun lò, ³⁰ asa zibeezi ñ wali á duuna kéwá píi, wi gbábóé, í gɔ́mɛɛ gbálesai. ³¹ Gɔ́pi i gɔ́é kámabogɔ́ ũ, ili leyewà. Yádileapiá gɔ́pii yáe. ³² Sa'ona pɔ́ wa díle sa'onkia ũ wà zipi dàè aà mae gbeu mé ali bàabaa sa'on pɔ́kasá da, ³³ i gbábɔ́ ma kúkii ń kpaaũkpeo ń sa'oktio, i sa'onao ń gbé̃pio duuna kéamá. ³⁴ Yádileapiá gɔ́pii yáe. Wè do guu aali Isailio duuna kéamá píi gɛn do.

ɔ́ wa kè lá Dii ò Mɔ́ziéwa.

17

Pɔ́kolokpakti

¹ Dii yá'ò Mɔ́zié à mè: ² O Aalonaé ń a néo ń Isailio píi ñ mɛ, yá pɔ́ má dílen ke: ³ Tó Isaili zu ge sá ge ble dè bòou ge wénkpe, ⁴ i mɔ́o kpaaũkpe kpeele sa'oiáo, wali ade díle aukolena ũ. Aukolenaé, wali ade bɔ́ a gbé̃o guu. ⁵ Isailio su sa'o guei lo, semá aa mɔ́mɛɛ ń ń sa'obɔ́ kpaaũkpe kpeele, aai

* **16:27** Ebe 13.11 † **16:29** Nao 29.7

kpa sa'onawa, i sáaukpa sa'ooa, ⁶ i a au lé ma gbagbakiwa kpaaukpe kpele, i a nísi kpaasa, a gí i kemee na. ⁷ Aasu sa'o taaowa aa gbāsikéinbo. Bee aɔ dené yādilea ũ e ní buiwae. ⁸ Oné, tó gbé sa pɔ wí a pɔ kátɛu à tékū ge sa pāle ò, bele ge bòmɔ pɔ kú á guun nò, ⁹ mé i mɔð kpaaukpe kpele sa'oiiao, wali ade bo a gbéɔ guu.

Nɔ̀ kòlokpasai

¹⁰ Tó gbé nɔ̀ kòlokpasai sò, bele ge bòmɔ pɔ kú á guun nò, má feleaànɔe, mí ade bo a gbéɔ guu mà de, ¹¹ asa pɔ wēni ku a au guue, ñ má kpáwá àli á duuna kéowá sa'okliwa. Au mé ì duunakēmá wēni pɔ kú a guu yáí.* ¹² Ayāmeto mále o Isailiɔne, á gbēe su nɔ̀ kòlokpasai sóo, baa bòmɔ pɔ kú á guu.

¹³ Tó Isaili ge bòmɔ pɔ kú á guu toekà, tó à nɔ̀ ge bā pɔ wí so dè, aali a kòlokpaa à a au kóle, i būsukawà, ¹⁴ ké au mé pɔ wēni ũ yáí. Má ò Isailiɔne aasu nɔ̀ kòlokpasai sóo, ké au de pɔ wēni ũ yáí. Gbé pɔ sò, wali ade bo a gbéɔ guu. ¹⁵ Pɔ pɔ gà ní aziao ge pɔ pɔ wai de, tó bele ge bòmɔ dɔo, mé a sò, aà a pɔkasao pí, i zu'o, kási aɔ gbālea e oosie. ¹⁶ Tó i a pɔɔpio, mé i zu'oo, a yá a wi aà musue.

18

Gbāsikɛa

¹ Dii yā'ò Mɔizie à mè: ² O Isailiɔne ñ me, mámɛmaa Dii á Lua. ³ Asuli yá pɔ wí ke Egipi būsɔ pɔ á kúu yāa ge Kanaa būsɔ pɔ mále géuánɔ keo. Asuli ní kea keo. ⁴ Alio yá pɔ má dīleo ke, àlio ma

* **17:11** Ebe 9.22

ikoyão kũa, ío tei. Mámɛmaa Dii á Lua. ⁵ Alio ma yá pó má díleo kũa. Gbé pó kũa mé aɔ ku a sabai.*

⁶ Gõee su sã a dae fẽẽezi à àà dääkpao. Mámɛmaa Dii. ⁷ Nsu n̄ n da dääkpa n̄ n mae kpebo. N dae, nsu n̄ àà dääkpao. ⁸ Nsu n̄ n mae na dääkpa n̄ n mae kpebo.† ⁹ Nsu n̄ n dae dääkpa, n mae né ge n da n̄n nò, wà àà ì n be ge ua pãlen nò.‡ ¹⁰ Nsu n̄ n tũna dääkpa n̄ n n̄zia kpebo. ¹¹ Nsu n̄ n mae na nenɔe pó a ì dääkpao. N dae. ¹² Nsu n̄ n mae dae dääkpao. N mae dae fẽẽee. ¹³ Nsu n̄ n da v̄i ge àà dãuna dääkpao. N da dae fẽẽee. ¹⁴ Nsu n̄ n mae v̄i ge àà dãuna nɔ dääkpa n̄ n mae v̄i ge dãunapi kpebo. N mae nae. ¹⁵ Nsu n̄ n né na dääkpao. N né nae. Nsu n̄ àà dääkpao. ¹⁶ Nsu n̄ n v̄i ge ñ dãuna na dääkpa n̄ n v̄i ge dãuna kpebo. ¹⁷ Nsu n̄ nɔe dääkpa ñ a néo an pla mípiio. Nsu n̄ àà tũna dääkpao. Àà dae fẽẽee. Dàa v̄aie. ¹⁸ Nsu n̄ n nɔ v̄i ge àà dãuna sé nɔ ù, àà gõ àà gõa ù gɔɔ pó a bẽeo.

¹⁹ Tó nɔe ɔkũa, nsu n̄ àà dääkpao. ²⁰ Nsu to pe á kãaa ñ n gbédee nɔo n̄ gbãsíkeaànɔ. ²¹ Nsu sa'o ñ n néo Mɔlɔkuwa n̄ gbae téu n̄ ma tó òkpao. Mámɛmaa Dii. ²² Nsu wúle ñ n gõe deeo lá w̄i wúle ñ nɔeowao. Dàa v̄aie. ²³ Nsu ku n̄ɔwa n̄ gbãlèdo. Nɔe su azia kpa n̄ɔwa à kpáwa'owao. Yá fuangbaae.§

²⁴ Asu gbãsíke yá beeo musuo, asa màa bui pó mále ñ yáéo gbãsíké. ²⁵ An bùsu gbãlè lo se, ò mále yákpalekéñɔ. An bùsupi lé a gbéó yá ñ dàa v̄aipi

* **18:5** Nee 9.29, Eze 18.9, Luk 10.28, Lom 10.5, Gal 3.12 † **18:8** Iko 23.1, 27.20 ‡ **18:9** Iko 27.22 § **18:23** Bɔa 22.18, Iko 27.21

yáí. ²⁶ Aɔ yá pɔ má ðileɔ kūa. Asu dàa vāipio kee keo, bele ge bòmɔ pɔ kú á guun nò. ²⁷ Gbé pɔ kú b̀supi guu á āaɔ dàa vāi beeɔ kè piiε, ɔ̀ b̀supi gbālè. ²⁸ Apio sɔ, tó á tò b̀supi gbālè, a á yá, lá à bui pɔ kú á āaɔ yàwao lé? ²⁹ Tó gbé dàa vāipio doe kè, wa ade bɔ a gbéɔ guu. ³⁰ Aliɔ ma yápio kūa. Asuli s̀ni zé vāi pɔ wa b̀ á āae seo. Asuli tó à gbāle a yá musuo. Mámema Dii á Lua.

19

Ikoyāe

¹ Dii ò Mɔizie ² aà o Isailione pii aà me: A kua lío adoa, asa ma Dii á Lua ma kua adoaε.*

³ A baade lí misiile a da ní a deoe.† Ali kámabogɔɔ pɔ má ðile yāda.‡ Mámema Dii á Lua. ⁴ Asu ea su t́aawao. Asuli mɔkasa á dii ũo.§ Mámema Dii á Lua.

⁵ Tó ále sáaukpa sa'oa, àli o a zéwa, mí sí. ⁶ Ali sa'onɔɔ so a ogɔ ge a gu s̄a dɔa, í a pɔ pɔ g̀ a gɔɔ àaɔde z̄í kátεu à tékū. ⁷ Tó gbēe su sò a gɔɔ àaɔde z̄í s̄o, p̀pi gbālèn we, má sí bo. ⁸ Gbé pɔ sò, a yá ali wí ade musue, asa a tò ma pɔ gbālèε. Wàli ade bɔ a gbéɔ guu.

⁹ Tó a á pɔ kèke á b̀suu, ásuli keke e á bú léwao, mé ásuli a k̀nwεo. ¹⁰ Asuli á v̄ε keke ḡen plao, mé ásuli a be pɔ kwè z̄íle séleo. Ali tó taasideɔne ní b̀mɔɔ. Mámema Dii á Lua.*

* **19:2** 1Pie 1.16 † **19:3** Iko 5.16 ‡ **19:3** Bɔa 20.8, Iko 5.12
§ **19:4** Bɔa 20.23, 34.17 * **19:10** Iko 24.19-21

11 Asuli kpáí'oo.† Asuli εεtoo. Asuli mɔafilike á gbédeεεo. 12 Mámεmaa Dii á Lua. Asuli εεto à mε á simanɔ à ma tó òòkpao.‡ 13 Asuli á gbédee ble ge à aà pó síwàò. Asuliɔ á zíkεna asea kŭa e gu dɔo.§ 14 Asuli swādona kao. Asuli pó dile víaε zéu aà kpaaο.* Aliɔ ma vía ví. Mámεmaa Dii. 15 Asuli yágɔgɔ koleao.† Asuli ze ní wēnadeo a wēnadeke yáio, ge tɔde a tɔdeke yáio. Ali yágɔgɔ gbéɔne a zéwa. 16 Asuliɔ be ní gbēpeo á gbéɔ guuo. Asuli á gbédee ga weεε à yādɔwàò. Mámεmaa Dii.

17 Asuliɔ za á Isaili deeguo. Ali á gbédee gba laai,‡ ké aà duuna su wí á musuo yáí. 18 Asuli tɔsi á Isaili deewao, ásuliɔ yákŭaaànɔo. Aliɔ ye á gbédeezi lá ázia wēniwa.§ Mámεmaa Dii.

19 Aliɔ ma ikoyāɔ kŭa. Asuli pɔtuo bui dodoa kpakɔa aa kpáwa'okɔwao. Asuli pɔbui dodoa tɔ bú dou guuo. Asuli pɔkasa pó wà a póle tà ní bà bui dodoao dao.*

20 Tó gɔε wùε ní zò wéndiana pó de gbēpāle nɔkpama ũo, mé i aà bo à gò wéε ũ gíao, wàli ní swágaga. Wasuli ní dedεo, ké nɔepi i gɔ wéε ũ yāao yáí. 21 Gɔepi lí mɔmεε kpaaŭkpe kpeεε ní sāsakaoo a taaε fiabobɔ ũ. 22 Sa'ona lí duuna pó a kè kēwà ma aε, mí sùuukeaànɔ.

23 Tó a gē á bùsuu, mé a li bedee bà, àli a be dile tē ũ gíā. Lípi be lío deé tē ũ e wē àaɔ, ásuli bleo. 24 A

† 19:11 Bɔa 20.15, Iko 5.19 ‡ 19:12 Bɔa 20.7, Iko 5.11, Mat 5.33

§ 19:13 Iko 24.14-15 * 19:14 Iko 27.18 † 19:15 Iko 16.19

‡ 19:17 Mat 18.15 § 19:18 Mat 5.43, 19.19, 22.39, Lom 13.9, Gal

5.14, Zaa 2.8 * 19:19 Iko 22.9-11

wè síiõde a be lío de ma pò ù píi, í ma sáaukpaò. ²⁵ A wè sòode líi a be ble sa. Beewa lípi ne'iaé aò káfi. Mámɛmaa Dii á Lua.

²⁶ Asuli nòò kòlokpasai sòo.† Asuli màsokεo. Asuli pòdamáo.‡ ²⁷ Asuli mizõio. Asuli á lekāna ká kpaaño. ²⁸ Asuli á me líli ge yá musuo. § Asuli wèšã lí ge à soti zõo. Mámɛmaa Dii.

²⁹ Asuli á nenɔε òòkpa aà gõ káalua ùo,* ké bùsudeo su ze ní káaluakaa, dàa vāi i ḱs á bùsuuo yái. ³⁰ Ali kámabogoo pò má dileo yāda. Alio ma kúkii vīa vī. Mámɛmaa Dii. ³¹ Asuli yāma gèsisinaowao, mé ásuli táadeo ḱi wεεε,† an gbāsi i líazio. Mámɛmaa Dii á Lua.

³² Ali fele ze mikāpuadeε, àli zòòke dõ gbēzõõne, ío ma vīa vī. Mámɛmaa Dii á Lua.

³³ Tó bòmò kúánò á bùsuu, ásuli gbāamòèò. ³⁴ Ali bòmò pò kú á guu dile lán belewa.‡ Alio yeaazi lá ázia wēniwa, asa bòmòon á ù Egipi bùsuu yāa. Mámɛmaa Dii á Lua. ³⁵ Aò kú ní yākea a zéwao pòyōa guu, § pò gbāa ge a gbia ge a zõon lò. ³⁶ A tó á pògbiayõbõó ní á zaa aao kú wásawasa. Mámɛmaa Dii á Lua pò á bóle Egipi. ³⁷ Alio ma ikoyāo ní ma yādileao kūa píi, ío zíkewà. Mámɛmaa Dii.

20

Ia pò wàli da duunkenaowa

¹ Dii ò Mòizie ² aà o Isailione: Tó Isailie ge bòmò pò kú á guue a né kpà Mòòkuwa, wali ade de. Bùsudeo

† **19:26** Daa 9.4, Iko 12.16, 23 ‡ **19:26** Iko 18.10 § **19:28** Iko 14.1 * **19:29** Iko 23.18 † **19:31** Iko 18.10-11, 1Sam 28.3, Isa 8.19 ‡ **19:34** Bõa 22.20, Iko 24.17, 27.19 § **19:35** Iko 25.13-15, Yaa 20.10, Eze 45.10

lí aà pápa ní gbεο aa δε. ³ Máli feλε ní gbέpioε, mí aà bο a gbέο guu, asa à a né kpà Mοbkuwa, à ma kúkií gbālè à ma tó pό a kua adoa òòkpàε. ⁴ Tó gbέpi a né kpà táa Mοbkuwa, tó á Isailio a wekpà á vĩa, i aà δεο, ⁵ má feλε ní gbέpio ní aà bedeο ní gbέ pό aa gbāsíkèaànο Mοbku yá musuο píie, mí ní bολε ní gbέο guu mà ní δεδε. ⁶ Gbé pό yāmà gèsisinaο ge táadeοwa à gbāsíkèrínο sō, má feλε ní adeοε, mí aà bο aà gbέο guu mà δε.

⁷ A tó á kua àο adoa gbāsísai, asa Dii á Luan ma ũ. ⁸ Aliο ma ikoyāο kūa, íο zíkewà. Ma Dii ma á díle adoaε.

⁹ Tó gbέ a de ge a da kà, wà ade δε.* Lá à a de ge a da kà, à azía dèε. ¹⁰ Tó gbέ wùle ní gbèpāle nοο, wàli ní δε nípla nípii. ¹¹ Tó gbέ wùle ní a mae nοο à a mae kpebòε, wàli ní δε nípla nípii. Aa nízia dèε. ¹² Tó gbέ wùle ní a né nao, wàli ní δε nípii. Aa yādòosai kèε, aa nízia dèε. ¹³ Tó gōε wùle ní a gōε deeo lán nοεwa, an pla nípii aa dàa bèε kè, wàli ní δεδε. Aa nízia dèδεε. ¹⁴ Tó gbέ nοsè mé à èa à aà da nàwà lο, dàa vāie.† Wàli ní kpasa nípii aa tékū, ké dàa vāie su àο kú á guuo yáí. ¹⁵ Tó gōε kù pòtuowa, wàli ade δε,‡ wi nòopi δε lο. ¹⁶ Tó nοε tò pòtuo kpáwa'òwa, wàli ní δεδε, ké aa nízia dèδεε nοο. ¹⁷ Tó gōε a dāe sè, aà de né ge aà da nén lò, mé aa kō dō, ásoοε.§ Wàli ní bο ní gbέο guu wà ní δεδε. Lá à a dāe dāakpà, à azía dèε. ¹⁸ Tó gbέ wùle ní nοε pό òkūao, à kà aà aubòkiíwa. Wàli ní bο ní gbέο guu, wà ní δεδε nípla nípii. ¹⁹ Asuli

* **20:9** Bαα 21.17, Mat 15.4 † **20:14** Iko 27.23 ‡ **20:15** Bαα 22.18, Iko 27.21 § **20:17** Iko 27.22

á da v̄i ge aà d̄auna d̄aakpao ge á dasẽ, asa dae f̄ẽẽe kpeboan we. An tàae a wi ní musue. ²⁰ Tó gbé wùle ní a mae v̄i ge aà d̄auna n̄o, à a mae v̄i ge aà d̄auna kpebòn we. An tàae a wi ní musue, aai ga fii. ²¹ Tó gbé a v̄i ge a d̄auna n̄o s̄e, wíyãe. A a v̄i ge a d̄auna kpebòe. Aa ḡo fii.

²² Alio ma ikoyão ní ma yádileao kũa, ío zikewà, ké bùsu pò mále géuán̄o à z̄õleu su á yáo yáí. ²³ Asu bui pò mále ní yáéõ òleseõ. Aa yápiõ kè pii, ò má ye ní gíyãio. ²⁴ Má òé, áme á ḡo ní bùsu pò v̄i ní zó'io diupi ví. Má kpáwá á pò ùe. Máme má Dii á Lua, ma á díle adoa ní buipãleõ.

²⁵ Alio n̄o ní b̄a pò áli sóõ ní pò pò áli sóõõ d̄õkõe. A suli tó à gbãle n̄o ge b̄a ge pótãa'onkuawa pò má dílé t̄ẽ ùõ yá musuo. ²⁶ Ali tó á kua àõ adoa mee, asa ma Dii ma kua adoaẽ. Ma á díle adoa ní buipãleõ, ké àõ de ma gbéõ ùe. ²⁷ Tó ḡõ ge n̄õ kú á guu ḡesisina ge táade ù, wàli ade pápa ní gbéo wà de. A azia dèe.

21

Yadilea sa'onãne

¹ Dii ò Moizie aà yã'o Aalona né sa'onãne aà me: Sa'onae suli tó à gbãle a gbé pò gà yá musuo, ² mé i ke aà dae f̄ẽẽe bàasio, aà da, aà de, aà né, aà v̄i, aà d̄auna ³ ge aà d̄ãe néna pò kú a gbáa, i zãke yãao.

⁴ Baa tó uabelee, asu to à gbãle a bedeõ yá musuo.

⁵ Aasuli tó ḡẽ tãa'o ní miwao. Aasuli ní lekãna kpaãio. Aasuli ní me lílio.* ⁶ An kua líõ adoa mapi ní Luae. Aasuli ma tó òõkpao. An kua líõ adoa, asa

* 21:5 Iko 14.1

mámɛmaa Dii ní Lua. Aali sa pọ wí a pọ nísikateu à tékū oa ma blɛ ũ.

⁷ Ké an kua lío adoa mapi ní Luae yáí, aasuli nɔɛ pọ káaluakà a òòkpà seo ge nɔɛ pọ wa yà. ⁸ Isailio, àli ní dilɛa rídoake dǒné, asa aame aai mo blɛ kpáí mapi á Luawa. Ali ní dilɛa rídoakepi dǒ, asa ma Dii ma gbé pọ ma á díle ádoa, ma kua adoaɛ. ⁹ Tó sa'on nɛnɔɛ azia òòkpà ní káaluakaaò à a mae kpɛbòè, wàli aà kpasa aà tékū.

¹⁰ Gbé pọ wà nísikà aà miwa à gǒ sa'onkia ũ, wà aà dàziu aà ke ní zipi pòkasaò daa, asuli tó íana a miká páo. Asuli a ula ga kǛo. ¹¹ Asuli sǒ geio. Asuli tó à gbáɛ baa a de ge a da ge yá musuo. ¹² Asuli bo ma kúkii ge yáio, ké asu ma kúkii òòkpao yáí, asa ma nísi pọ wa kàwà tò à gǒ ma pọ ũɛ. Mámɛmaa Dii. ¹³ Nɔɛ léso ò àli sé nɔ ũ. ¹⁴ Asuli gyaa ge nɔɛ pọ wa yà seo ge nɔɛ pọ káaluakà a òòkpà, sema aà bui nɔɛ léso, ¹⁵ ké asu a bui òòkpao yáí. Mámɛ má Dii pọ ma aà díle adoa ũ.

¹⁶ Dii ò Mɔizie ¹⁷ aà o Aalonae: E n buiwa n bui pọ su sãa ví suli sǒmazi blɛ kpáiao. ¹⁸ Gbé pọ sãae ví suli sǒmazio, vía ge ɛɛ ge gbé pọ aà oa dòò vío ge a gue késãakǒi ¹⁹ ge gbé pọ a gbá ge a o kúda, ²⁰ ge kóode ge gbé pọ a gue imia ge gbé pọ a wé diua ge kásande ge séede ge gbé pọ a ɛ wia. ²¹ Sa'ona Aalona bui pọ sãae ví suli sǒmazi à sa pọ wí a pọ nísikateu à tékū oao. Sãadeɛ, asuli sǒmazi blɛ kpáiao. ²² Ali fǒ ma blɛ ble, sa'onoo ní pọ pọ wa ma gbaò pii, ²³ áma asuli sǒ zwãa pọ wa kpámaziio ge ma gbagbakii, asa sãadeɛ. Asuli ma kúkii òòkpao.

Mámε má Dii p3́ ń díle nídoá ũ. 24 Ǿ M3́izi yápi ò Aalonaε ń aà né3́ ń Isaili3́ pii.

22

1 Dii ò M3́izie à mè: 2 O Aalonaε ń aà né3́, aali3́ níziá kŭa d3́ p3́ p3́ Isaili3́ lé ma gba3́ yá musu, ké aasu ma t3́ p3́ a kua adoa 3́3́kpao yáí. Mámεmaa Dii.

3 Oné, e an buiwa t3́ an gbēε gbālè mé à s3́ p3́ p3́ Isaili3́ sa'òoi, wáli ade kēa. Mámεmaa Dii. 4 T3́ Aalona buie mēbaagyā ge kēnu vī, asuli sa'oble bleo e aà gbāsi gè wòlowà. T3́ gbé 3́kà p3́ p3́ gbālea ge yá musuwa, ge à azia è, à gbālèn we. 5 Māε lo, t3́ à 3́kà p3́ kelena p3́ i taa'o t3́3́lewa ge gbé gbālea ge gbāsi pii lé. 6 Gbé p3́ 3́kà p3́ bee taawa, ali3́ gbāleaε e oosi. Asuli sa'oble bleo, mé i ke à zu'ò bàasio. 7 T3́ íatē gè kpéu, mé à zúpi ò, 3́ aà gbāsi a láa, i gbasá sa'oble ble sa, asa aà p3́bleaε. 8 Asuli p3́ge ge p3́ p3́ wái de so à gbāleo. Mámεmaa Dii. 9 Sa'oná3́ lí3́ ma yādilenepi3́ kŭa, ké aasu d3́ε ń ma bleo, an duuna wi ń musu aa gao yáí. Mámε má Dii p3́ ń díle nídoá ũ.

10 Gbé p3́ de sa'ona ua gbé ũo suli sa'oble bleo, baa gbé p3́ píla sa'ona be ge aà zíkēna. 11 T3́ sa'ona z3́ lù ge t3́ wà z3́pi i aà beε, a zεvī à blepi ble. 12 T3́ sa'ona nen3́ε zākè ń gbé p3́ de sa'ona ũoo, n3́epi zεvī à sa'oná3́ ble ble lo. 13 T3́ sa'ona nen3́ε g3́ gyaa ũ ge wà aà yà zad3́ i ne'io, mé à èa sù a mae be lá aà wéndiag3́3́wa, a a mae ble blea zé vī. Nib3́ε suli bleo. 14 T3́ gbé zāzā à sa'oble blè, aali a fiabo sa'onáε, i a 3́a s3́ode nawà. 15 Sa'oná3́ suli t3́ sa'oble p3́ Isaili3́ kàakāaa Diiε gbāleo. 16 T3́ aa tò gbé p3́

a blea zé vïo blè, aa yã"ièe. Máme má Dii pò ní díle nído a ũ.

Pɔtuo pɔ wali sa'od

¹⁷ Dii ò Mɔizie à mè: ¹⁸ O Aalonaε ní aà néo ní Isailio pii, Isaili bui ge bòmɔ pò kú á guun lò, tó á gbèe mòmεε ní sa pò wí a pò kátεu à tékū obɔo légbádɔa ge gban lò, ¹⁹ tó a ye mà sie, sema aali mó ní pò sà sãasaio, zu ge sã ge ble. ²⁰ Asuli mòmεε ní pò sãadeoo,* asa má sio. ²¹ Tó gbé m̀ò sáaukpa sa'oa ní zuo ge sã ge ble légbádɔa ge gban lò, tó a sãa vïo, má sí. ²² Ayãmεto ásuli sa'oa ní pò vïaoo ge a k̀̀̀k̀̀k̀̀a ge a pò pò wà a kaikè ge a b̀̀de ge a yĩade ge a séede. Asuli sa pò wí a pò nísikateu ma gbagbakiwa à tékū oòo. ²³ A zεvĩ à ma gba zu ge sã k̀̀̀ ge a giana. Tó ále légbã dɔoaε s̄, má sio. ²⁴ Asuli sa'oa ní pò pò wà a lεba b̀̀leoo ge pò pò wà a lε wí ge a taia ge a paaa. Asuli bee ke á b̀̀suuo, ²⁵ mé ásuli pɔtuo bee taa sí bui z̄iloe k̄i à sa'od mapi á Luawa ble ũo. A sãa v̄ie, a ò̀̀kpaaε. Má sio.

²⁶ Dii ò Mɔizie: ²⁷ Tó zu ge sã ge ble ne"i, népi a ke a dawa g̀̀ɔɔ soplaε. Sεa za a g̀̀ɔɔ swaaõde z̄i áli f̄o sa pò wí a pò nísikateu à tékū ooa. ²⁸ Asuli zu ge sã k̀̀̀k̀̀k̀̀k̀̀pa ní a néo g̀̀ɔɔ doũ z̄i. ²⁹ Tó ále sáaukpa sa'oa, àli o a zéwa, mí sí. ³⁰ Ali a ǹ̀ò so z̄ibeez̄i, ásuli a kee to gu d̀̀wàò. Mámemaa Dii.

³¹ Alio ma yãdileao k̄ia à z̄ikεwà. Mámemaa Dii. ³² Asuli ma tó ò̀̀kpao, a adoaε. A Isailio lí d̄o ké ma kua adoa. Máme má Dii pò á díle ádo a ũ. ³³ Ma á bóle Egipi, ké m̀̀ò de á Lua ũε. Mámemaa Dii.

* **22:20** Iko 17.1

23

Dikpe

¹ Dii ò M̀ozie ² aà o Isailione: Dikpe pò má d̀ileon ke: Ali ma dikpe pò wàli gbé̃o kãaamεεε beeo kpàwake. ³ Ali z̃ike gɔɔ soolo, a gɔɔ soplade í kámabo kãaaamεεε yáí. Asuli z̃ie keo. Kámabogɔɔz̃ipíá Dii p̃oe gu p̃ó á kúu píi.* ⁴ Dikpe pò Dii d̀ileon ke: Ali a kpàwake a gɔɔwa, í k̃o kãaamεεε.

Gẽamusu dikpe ní Kàaso dikpeo

(Nao 28.16-25)

⁵ M̀o s̃éia gɔɔ g̃eo m̀endosaide z̃í oosiele àli Gẽamusu dikpekεmεε.† ⁶ M̀opi gɔɔ g̃ode z̃í àli Kàaso dikpeke, ío kàa p̃ó wi a se'ese káuo so e gɔɔ soplá.† ⁷ Dikpepi gɔɔ s̃éia z̃í àli k̃o kãaamεεε. Asuli z̃í gbãae keo. ⁸ Alio sa p̃ó w̃í a p̃ó nísi káteu à tékū oa e gɔɔ soplá, a gɔɔ sopladepi z̃í í k̃o kãaamεεε. Asuli z̃í gbãae ke z̃íbeez̃io.

Bua p̃ó káauo dikpe

(Nao 28.26-31)

⁹ Dii ò M̀ozie ¹⁰ aà o Isailione: Tó a g̃e búsu p̃ó mále kpáwáú, mé a á buap̃ó káauo kèke, àli a bàaa ye m̀ò sa'onae. ¹¹ Tó kámabogɔɔz̃í gu d̀ò, sa'onapi lí p̃ó bàaapi m̀mεε, mí síán. ¹² Gɔɔ doupi z̃í aàli sa p̃ó w̃í a p̃ó káteu à tékū oa ní s̃ã w̃edona s̃ãasaio ¹³ ní a p̃ów̃entio kiloo síí̃ yãalea ní nísió p̃ó p̃ó w̃í káteu à tékū a g̃í ì kemεε na ũ, i ṽεε élewà litili do. ¹⁴ Asuli p̃ów̃en dafu ble bleo, a p̃εε ge a kpasaa e gɔɔ p̃ó a m̀o

* **23:3** B̃oa 20.8-10, 31.12-17, 35.2-3 † **23:5** B̃oa 12.1-14, Iko 16.1-2

† **23:6** B̃oa 12.14-20, Iko 16.3-8

mapi á Luaε ní p3 káau bàaapio. Yápi3á yádileaée e á buiwa gu p3 á kúu píi.

P3keke dikpe
(*Nao 28.16-25*)

¹⁵ Kámabog33 p3 a m3 ní p3 bàaapio gbea, àli às3a d3d3 e soplá. ¹⁶ Ali g33d3d3 blakwi e kámabog33 soplade gu d3, í gbasá m3mεε ní p3wεn dafuo. ¹⁷ Ali p3εke mèn plapla ua ní uao ní p3εtio litili plapla ní a se'εseo. A buap3 káau 3 àli p3pio ke3, í m3omεε. § ¹⁸ Ili m3 ní p3εpio ní sã w3dona sãasai3 mèn soplá ní gáaenao m3ndo ní sãsakao3 mèn pla, í sa p3 wí a p3 káteu à tékū ooa ní a p3wεntio ní a v3εo p3 p3 wí káteu a gí í kemεε na ũ. ¹⁹ Ili sa'o ní blesanao m3ndo duun awakpab3 ũ ní sã w3dona3 mèn pla sáaukpasa ũ. ²⁰ Sa'ona lí sãpio m3mεε ní buap3 káau3 p3εpio. Sa'oblepiá ma p3ε, sa'onapi mé ali ble. ²¹ G33 doupi zí àli k3kãaa kpàwakε. Asuli zí gbãae keo. Yápi3á yádileaée e á buiwa gu p3 á kúu píi.

²² Tó ále p3keke á bùsuu, ásuli keke e á bú léwao, mé ásuli a k3nwεo. Ali tó taasidε3ne ní b3m33.* Mámεmaa Dii á Lua.

Kàaεpea dikpe sa'oa ní Duunkεama dikpe p3o
(*Nao 29.1-11*)

²³ Dii 3 M3izie ²⁴ aà o Isaili3ne: M3 soplade g33 s3ia zí àli kámabo, í kàaεpe à kãaamεε, ma yá í d3águ. ²⁵ Asuli zí gbãae keo, í sa p3 wí a p3 nísi káteu à tékū oa.

§ **23:17** B3a 23.16, 34.22, Iko 16.9-12 * **23:22** Iko 24.19-22

26 Dii ò Mɔizie: 27 Mɔ sopladepi ɔɔɔ kwide zɪ́ líbɔ dɛ Duunkɛmagɔɔ ũ. Ali kɔ́ káaamɛɛ, í lɛye, í sa pɔ́ wɪ́ a pɔ́ nísi kátɛu à tékū oa. 28 Asuli zɪ́e ke zɪ́beeziɔ, asa Duunkɛmagɔɔɛ, zɪ́ pɔ́ wɪ́ á duuna kɛ́wá ma Dii á Lua aɛɛ. 29 Wà gbé pɔ́ í lɛye zɪ́beeziɔ bɔ́ a gbéɔ́ guu. 30 Má gbé pɔ́ zɪ́e kè zɪ́beeziɔ bɔ́ a gbéɔ́ guu mà dɛɛ. 31 Asuli zɪ́e ke zɪ́beeziɔ. Yápiá yádileaɛɛ e á buiwa gu pɔ́ á kúu píi. 32 Aliɔ́ dɛé kámabogɔɔzɪ́ ũ, í lɛyeu, íb kámabo sea za mɔpi ɔɔɔ kɛ́okwide zɪ́ oosi e a gu sia dɔ́a oosi.

Lákpɛdɔ́a dikpɛ

(Nao 29.12-39, Iko 16.13-15)

33 Dii ò Mɔizie 34 aà o Isailiɔnɛ: Mɔ sopladepi ɔɔɔ gɛ́ode zɪ́ àli Lákpɛdɔ́a dikpɛkɛmɛɛ ɔɔɔ soplá. 35 A ɔɔɔ séia zɪ́ àli kɔ́ káaamɛɛ. Asuli zɪ́ gbáae kɛo. 36 Aliɔ́ sa pɔ́ wɪ́ a pɔ́ nísi kátɛu à tékū oa e ɔɔɔ soplá, a ɔɔɔ swaaɔ́de zɪ́ í kɔ́ káaamɛɛ, í sa pɔ́ wɪ́ a pɔ́ nísi kátɛu à tékū oa. Asuli zɪ́ gbáae kɛo, kɔ́káaa midɛɔɔɛ.

37 Dikpɛ pɔ́ má dílɛɔ́n we. Ali a kpàwake, í kɔ́ káaamɛɛ, í sa'oa lá gu lé dɔ́ lá má dílɛ́wa, sa pɔ́ wɪ́ a pɔ́ kátɛu à tékū ní pɔ́wentio ní sa'obɔ́ pàlɛɔ́ ní vɛ́ɛo. 38 Ali sapiɔ́ oa kámabogɔɔ pɔ́ pɔ́ má dílɛ́ bàasi, á gbao ní á légbádɔ́a pɔ́ɔ́ ní á pɔ́eã pɔ́ɔ́ bàasi.

39 Sea za mɔ soplade ɔɔɔ gɛ́ode zɪ́ á bùsu pɔ́ɔ́ kɛkɛa gbɛa àli dikpɛpi kɛmɛɛ e ɔɔɔ soplá. A ɔɔɔ séia zɪ́ ní a ɔɔɔ swaaɔ́de zɪ́o líbɔ dɛé kámabogɔɔ ũ. 40 A ɔɔɔ séia zɪ́ àli libɛ maaɔ́ sé ní daminalaɔ́ ní ligɔ́n ladeɔ́ ní swagbalagɔ́naɔ́, íb pɔ́nake mapi Dii á Lua aɛ e ɔɔɔ soplá. 41 Wɛ́ ní wɛ́o mɔ soplade guu àliɔ́ dikpɛpi kɛmɛɛ e ɔɔɔ soplá. Yápiá yádileaɛɛ e á buiwa. 42 A

Isailio lío ku lákpe pó á dɔɔ guu e gɔɔ sopla, ⁴³ ké á buib e dɔ má tò an deziò ì lákpe guu ma ñ bɔlea Egipi bùsuu gbɛa. Mámɛmaa Dii á Lua. ⁴⁴ Ǿ Mɔizi dikpe pó Dii ðilepiò yã'òné.

24

Kpaaũkpe filia

¹ Dii ò Mɔizie: ² O Isailionɛ aa mɔnɛ ñ nísi wásawasao filiaɔ nabɔ ũ, ké aao naa gɔɔpii. ³ Aalona mé ali filiapi keke kpaaũkpeu ma aɛ zwãa pó kpaa ikoyã kpagoloi saɛ za oosi e gu gɛ lí dɔò gɔɔpii. Yápiá yãdileaéɛ e á buiwa. ⁴ Aalio filia pó kú vua dauwaɔ keke ma aɛ gɔɔpii.

Pɛɛ pó wĩ kpa Diiwa

⁵ Níli pɛɛti sé ñ pɛɛkɛð mèn kuɛpla, pɛɛ mendo tí kiloo síiɔsiiiɔ. ⁶ Níli pɛɛpiò kále ma aɛ vua táabũnuwa mèn soolosoòlo dɔò pla.* ⁷ Níli tulaleti zálala fáfawà dɔɔdɔɔ, ní kámɛɛ téu pɛɛ gbɛu á yãɔamagu yáí. ⁸ Kámabogɔɔ ñ kámabogɔɔo pii walio kále dɔɔdɔɔ ma aɛ Isailio pó ũ ma bàakuañɔ gɔɔpii yáí. ⁹ Pɛɛpi lío de Aalona ñ a néo pó ũ, aali só gu pó wa ðile a zéiu, asa ma pɔɛ a zéi.† Alio de ñ baa ũ sa pó wĩ a pó nísi káɛu à tékũ oaa guu.

Dii tɔbɛsina pápaa ñ gbɛo

¹⁰ Gɔɛe ku, aà da á Isailie, aà mae sɔ Egipiɛ. Ké à gɛ̀ Isailio bɔou, ɔ sòle ñ daa ñ Isailieo. ¹¹ Ǿ gɔɛ pó aà da á Isailiepi Dii tɔbɛsi à dɛaàno, ɔ wà gɛaàno Mɔizi kíi. Aà dapi tón Selomi, Dibeli néɛ, Dã buie. ¹² Ǿ wà aà dàkpeu gĩa e wà ma Dii léu lá wa seaàno.

* **24:6** Bɔa 25.30 † **24:9** 1Sam 21.1-6, Mat 12.4

13 Ǿ Dii ò Mɔizie: 14 Bɔ ní gbéé pɔ d̀̀emanɔpio b̀̀o kpe, gbéé pɔ aa yápi mà aà léuɔ i ɔnana aà miwa gĩa, wi gbasa aà pápa ní gbɛo wà de. 15 Ní o Isailiɔne, tó gbéé d̀̀emanɔ, à yã'ĩ aziaεε. 16 Wàli gbéé pɔ ma tɔb̃̀εsĩ pápa ní gbɛo wà de. B̀̀mɔ ge belen lò, tó à ma tɔb̃̀εsĩ, à gàn we.

17 Tó gbéé gbèdè, wàli ade de.† 18 Tó gbéé gbéé pɔtuo dè, aàli a g̃εε kpá. 19 Tó gbéé ìakpà a gbédeezi, wà ìa doupi kpaaz̃̀i s̃̀. 20 Tó gbéé gbéé wá è, wa ade wá é s̃̀. Tó wé a wĩ, wa aà pɔ wí s̃̀. Tó swaa a è, wa aà pɔ é s̃̀. Wàli kèè lá a kènéwa.‡ 21 Tó gbéé gbéé pɔtuo dè, a a g̃εε kpaε. Gbéé pɔ gbèdè s̃̀, wa aà deε. 22 B̀̀mɔ ge belen lò, yádilea doupie. Mámema Dii á Lua.

23 Mɔizi yápi òné, ɔ aa b̀̀o ní gbéé pɔ d̀̀e ní Diioπio b̀̀o kpe, aa aà pápa ní gbɛo aa dè. Maa aa kè lá Dii ò Mɔiziewa.

25

Tɔ̀le gbaa ìampaa w̃̀ (Iko 15.1-11)

1 Dii ò Mɔizie Sinai gbε musu 2 aà o Isailiɔne aà me: Tó a g̃ε b̀̀su pɔ mále kpáwá guu, àli tó b̀̀supi ìampameε. 3 Ali pót̃̀ á bua e w̃̀ soolo, àli á ṽ̀elio midãe, í á pɔ́o kεke, 4 a w̃̀ soplade ìli tó b̀̀supi ìampameε. Asuli pót̃̀ á bua w̃̀epiuo, mé ásuli á ṽ̀elio midãeo. 5 Asuli á bua pɔzão kεke à a kák̃i keo. Asuli á ṽ̀elig̃na pɔ kè yàayaao kó z̃̀z̃̀o. Tɔ̀le gbaa ìampaa w̃̀ε. 6 Pɔzã pɔ b̀̀le tɔ̀le ìampaa guuo lío deé á ble ũ, ápio ní á z̀̀blenaɔ ní á gbèwinaɔ ní nibɔ pɔ de

† 24:17 Bɔa 21.12 § 24:20 Bɔa 21.23-25, Iko 19.21, Mat 5.38

bòmɔ ũ á guuɔ ⁷ ní á pɔtuɔɔ ní sɛ̀anɔ̀bɔɔ.* Pɔzāpio líɔ de á pɔblea ũ.

Gɔa wéɛɔ ũ wɛ̀

⁸ Alio íampaa wɛ̀pio dɔdɔ wɛ̀ soplapla lee so-
pla, à kè pii wɛ̀ blakwi mɛ̀ndosai. ⁹ Ali kuupe
wɛ̀pi mɔ soplade gɔɔ kwide zí á bùsu gupiiu Du-
unkɛmagɔɔzipi. ¹⁰ Ili wɛ̀pi dile ma pɔ ũ, í gɔa wéɛɔ
ũ kpàwaka á bùsu gbé pɔ kú weɔne pii. Iɔ deé gɔa
wéɛɔ ũ wɛ̀ ũ, á baade i su azia bùsuu a bui kíi. ¹¹ Wɛ̀
blakwide líɔ deé gɔa wéɛɔ ũ wɛ̀ ũ. Asuli pótɔ. Asuli
pɔzā kekeo. Asuli vɛɛ ligɔna pɔ kè yàayaaɔ kó zɔzɔ,
¹² asa gɔa wéɛɔ ũ wɛɛ. Iɔ adoaé, í pɔbɔlɛnziaɔ ble.
¹³ Gɔa wéɛɔ ũ wɛ̀pi guu á baade lí su a tɔɔlewa.

¹⁴ Tó ále á bú yia ge ále lúkɔwa, ásuli ònɔkekɔeo.
¹⁵ Ali wɛ̀ pɔ gè sea za gɔa wéɛɔ ũ wɛ̀wa da wɛ̀naoa
guu, í lú. Búde sɔ̀ ìli wɛ̀ pɔ gè wà pɔkeke da wɛ̀naoa
guu, i gbasa yía. ¹⁶ A òa lí káfi wɛ̀ pɔ gè dasileu.
Tó wɛ̀ pɔ gè bílao, a òa lí lao, asa pɔkekea wɛ̀naoa
ɔ̀ wàle yiawà. ¹⁷ Asuli ònɔkekɔeo. Alio ma vía ví.
Mámɛmaa Dii á Lua.

¹⁸ Ali zike ma ikoyáɔwa, íɔ ma yádileaɔ kúa, íɔ kú
á bùsuu dɔdɔa. ¹⁹ Bùsupi ali blekéé, à mɔwáé, íɔ ku
a guu dɔdɔa. ²⁰ A me, tó wi pótɔ wa pɔ kèkeo, bó wá
ble wɛ̀ sopladepi guui? ²¹ Máme máli báaadaágu a
wɛ̀ soolodepi guu, tɔɔle i blekéé wɛ̀ áaɔ pɔ ũ. ²² A wɛ̀
swaaɔde guu ìli pótɔ, mé áli pówen zi ble e a ge peɔ
a wɛ̀ kèokwi pɔkekeawaɛ.

Tɔɔle tɔ̀maboa

* 25:7 Bɔa 23.10-11

²³ Wasuli tɔɔɛ yía, i gɔ we e gɔɔpiio, asa b̀̀supiá ma p̀̀ɛ, mé á demɛɛ a guu b̀̀mɔɔ n̄ nibɔɔ ũɛ. ²⁴ B̀̀su p̀̀ á k̀̀a á p̀̀ ó ũ guu p̀̀i áli tó wà a tɔɔɛ t̀̀mabo. ²⁵ Tó á gb̄ɛ g̀̀ taaside ũ, mé à a tɔɔɛ k̀̀ni yía, aà dae f̄̀ɛɛ lí m̀́ p̀̀ p̀̀ a ỳ̀api t̀̀mabo. ²⁶ Tó gb̄ɛ dae f̄̀ɛɛ v̄́i aà a t̀̀mabo s̄̀o, mé à gb̄a è à kà à a t̀̀mabo, ²⁷ aà w̄ɛ p̀̀ g̀̀ sea za gɔɔ p̀̀ á ỳ̀a nao, i w̄ɛ p̀̀ g̀̀ fiabo gb̄ɛ p̀̀ á ỳ̀awàɛ, i a p̀̀ sí. ²⁸ Tó aà gb̄a i ka aà fiaboè s̄̀o, tɔɔɛpi lí gɔ a lunaɛ a ɔ̀zi e gɔa w̄ɛɔ ũ w̄ɛu. W̄ɛpiu ɔ̀ a lunapi a sɔaaè, i a p̀̀ sí.

²⁹ Tó gb̄ɛ kp̄ɛ ỳ̀a w̄ɛɛ b̀̀ideu, e w̄ɛ do àò gé k̀̀aai, aò a boa zé v̄́i. Gɔɔ bee ɔ̀ a a boa zé v̄́i. ³⁰ Tó i a t̀̀maboo e w̄ɛ dopi g̀̀ k̀̀aaà, kp̄ɛpi a gɔ a lunaɛ n̄ a buio e gɔɔpii. Ẁ̀li sɔaaè baa gɔa w̄ɛɔ ũ w̄ɛuo. ³¹ Ẁ̀li kp̄ɛ p̀̀ kú z̄̀ɛwia b̀̀isaide guu dile lán bugbɛwae. A t̀̀maboa zé kú, mé ẁ̀li sɔaané gɔa w̄ɛɔ ũ w̄ɛu.

³² Levii buio n̄ kp̄ɛ p̀̀ kú n̄ w̄ɛɛ guuo t̀̀maboa zé v̄́i gɔɔpiiɛ. ³³ Levii buio w̄ɛɛ kp̄ɛ p̀̀ aa ỳ̀a t̀̀maboa zé kú, mé ẁ̀li sɔaané gɔa w̄ɛɔ ũ w̄ɛu, asa Levii buio w̄ɛɛ kp̄ɛɔ de kpaale p̀̀ aa sè Isailio guu ũɛ. ³⁴ Aasuli n̄ w̄ɛɛ d̀̀ádákɛk̄iio ỳ̀iao, asa an baan we e gɔɔpii.

P̀̀s̄̀aané

³⁵ Tó taasi á gb̄ɛ k̀̀, mé a f̄̀ az̄̀ia gwa lɔo, àliɔ aà k̀̀a lán b̀̀mɔ ge nibɔwa, ké aà e àò kú á guu ỳ̀i. †
³⁶ Asuli ɔ̀'idiaèò, ásuli a í gbaèò. Aliɔ ma v̄́i, ké á gb̄ɛpi e àò kú á guu ỳ̀i. ³⁷ Asuli ɔ̀a s̄̀aè à a igbao. ‡
³⁸ Asuli ble ỳ̀awà à ài w̄ɛɛɛ a guuo. ³⁸ Mámɛmaa Dii

† 25:35 Iko 15.7-8 ‡ 25:37 Bɔa 22.24, Iko 23.20-21

á Lua. Ma á bóle Egipi, ké mà Kanaa bùsu kpáwáε, mío de á Lua ũ.

Zɔboa

³⁹ Tó taasi á gbēε kù mé à azia yíawá, ásuli zɔzídaε. ⁴⁰ A gɔ á guu lán gbèwina ge nibɔwáε, iɔ zíkεé e gɔa wéεo ũ wēu. ⁴¹ Aàpi ní a néo aai gbasá bɔ á bε, aai tá ní buib kí tɔɔle pó an deziɔ sè kpaale ũ guu. ⁴² Lá á gbé pó ma á bóle Egipi bùsuuɔ á de ma zòblenaɔ ũ, i kũ wà á yía zɔɔ ũ bo. ⁴³ Asuli gbáablemáo. Aliɔ ma vía ví.

⁴⁴ Bui pó liaaázio gɔεo ní ní nɔεo ɔ áliɔ ní ví zɔɔ ũ. Ampio ɔ áli ní lúlu zɔɔ ũ. ⁴⁵ Ali fɔ nibɔ pó kú á guuɔ lu b ní né pó aa i á bùsuuɔ, aai gɔ á àizeεo ũ, ⁴⁶ aai gɔ á néone túbi ũ, aaiɔ zɔbleé e ní wēni léu, ama ásuli wétēamɔ á gbé Isailiɔneɔ.

⁴⁷ Tó bòmɔ ge nibɔ pó kú á guu ɔ lé a kpε le, mé taasi sù á gbēε kù, mé à azia yía bòmɔpiwa ge aà buie, ⁴⁸ aà boa zé kú. Aà daε a fɔ à aà bo, ⁴⁹ aà mae ge aà mae née ge aà daε fèεεε. Tó aà ɔ nīnie sɔ, aà azia bo. ⁵⁰ Aàpi ní a lunao lí wē nao sea za aázia yíagɔɔ e gɔa wéεo ũ wēu, aà yía ɔa iɔ doũ ní gɔɔ bee gbεwizí ɔao. ⁵¹ Tó wē pó gɔ̀ e gɔa wéεo ũ wē àɔ gé kái dasi, aà boa ɔa aɔ zɔɔε. ⁵² Tó wē pó gɔ̀ bíla sɔo, aà nao, i fiabo màa. ⁵³ I gɔ a diie gbèwina ũ wē ní wēo. Asuli tó aà dii wétēamɔεo.

⁵⁴ Baa tó aà boa i zεke màao, aàpi ní a néo gɔ wéεo ũ gɔa wéεo ũ wēuε, ⁵⁵ asa Isailiɔ mé ma zòblena pó ma ní bóle Egipi bùsuuɔ ũ. Mámεmaa Dii á Lua.

§ 25:39 Bɔa 21.2-6, Iko 15.12-18

26

Báaadaarigu

(Iko 7.12-24, 28.1-14)

¹ Asuli pɔe ke táa ũo.* Asuli gbe'ã ge à péle á búsuu à kúleèò,† asa mámɛmaa Dii á Lua. ² Alio kámabogɔɔ pɔ má dileo yãda, ili ma kúkii dile gbia. Mámɛmaa Dii. ³ Tó á té ma ikoyãci mé á ma yãdileao kúã, ále zikewà, ⁴ máli tó lou ma á búsuu a gɔɔwae, tɔɔle ali blekeé, líb i ne'ie.‡ ⁵ Aɔ pówembɔzikɛe e à ge peò v̄ɛkɔzɔzɔgɔɔwa, v̄ɛkɔzɔzɔa s̄s̄, e à ge peò pótɔgɔɔwa. Ali pɔble à ká, íb kú á búsuu dɔɔba.

⁶ Má tó à ku aafia á búsuu. A wúle mé yãe a to vía á kúo. Má wàio midɛ á búsuu mé zì a gē weo. ⁷ A péle á ibeɔziɛ, í ní dede ní f̄ɛndao. ⁸ A gb̄ɛɔn sɔɔɔ a ní gb̄ɛɔn basɔɔ yá, mé á gb̄ɛɔn basɔɔ a ní gb̄ɛɔn ðaasɔɔɔ leɛ kwio (10.000) yá, í ní dede ní f̄ɛndao.

⁹ Má á wegwa, mí tó à ne'í à káfi, ma bàakuaáno íb gé. ¹⁰ Alio bleble e a zi bɔ, í a zipi kóle a dafu káua yáí. ¹¹ Ma kúkii aɔ kú á guu, mé ma nisina a gíázio. ¹² Máɔ bebe á guu á Lua ũe, íb de ma gb̄éɔ ũ.§ ¹³ Mámɛmaa Dii á Lua. Mámɛ ma á bóle Egipi, ké ásu àɔ de ní zɔɔ ũ bo yáí. Ma zuu pɔ aa dàé kè kélekele, ð a gō be ní mio daa ía.

Láai yáɔ

(Iko 28.15-68)

¹⁴ Tó i ma yãdileao ma, ále zikewà píio, ¹⁵ tó a gi ma ikoyãci, mé á nisina ye ma yãdilɛɛio, tó ále ma ɔtonɔkii gwao, mé a ma bàakuaáno yãdileáé gbòo,

* **26:1** Bɔa 20.4 † **26:1** Iko 16.21-22, 27.15 ‡ **26:4** Iko 11.13-15

§ **26:12** 2Kln 6.16

16 àò dõ lá má keén ke: Má tó gili gēágu, mí tɔɔn vāi káágu ní sionao, á wé iɔ wo, á yèe i láa. A pótõ pãe, asa á ibeɔ mé aa ble. 17 Má feleánɔ, á ibeɔ i á fu, á zangudepiɔ iɔ gbãablewá. Baa tó gbēe lé á yáo, áli tíleɔ.

18 Bee gbɛa tó i ma yāmao, má ɛa mà á swágagae lɔ gēn sopla á duuna yái. 19 Má á wala gbāa kɔ'e. Luabe i gɔ́e gii m̀sesai lán m̀siwa, á tɔle i gbākū lán m̀gotēwa. 20 A á gbāa kóle pãe, asa tɔle a blekeéo, mé líb ne'ieo. 21 Tó a gi lé swágbāakemano, mé i ma yāmao, má á swágagaa káfi lɔ leɔ soplae e á duuna léwa. 22 Má waiɔ gbaewá, aai to à gɔ́ nésai, aai á potuoɔ dede, í lao, á zée a sea ke lɔ.

23 Tó á wé i kē yápiɔ musuo, mé a gi lé swágbāakemano, 24 máme má feleánɔ mazia sa, mí iadawá gēn sopla á duuna yái. 25 Má tó wà mɔ lélewá ní zio, ké a ma bàakuaánɔ yá gbòo yái. Tó a si á wéleɔ guu, má gagyākaáguɛ, mí á na á ibeɔne ní ɔzi. 26 Má tó á ble láa, nɔe gbēɔn kwio mé aali pēkeé kina doūwa, aai kpáwá tāmítami, a pɔe bɔwá sɔo.

27 Tó i ma yāma yápiɔ musuo, mé a gi lé swágbāakemano, 28 má ɛa feleánɔ ní pɔfēaoe, mí á swágaga gēn sopla á duuna yái. 29 Nɔanapi a to à á negɔ́e ní á nenɔe sɔ. 30 Má guleŋí pó á bɔɔ daaŋ, mí á tulaletikateakiio gboo, mí á geɔ ká á diio geɔla. Ma nisina aɔ ye á yáio. 31 Má tó á wéleɔ gɔ́ beziaɔ ũe, mí á sa'okiiɔ dúuzɔ. A sa'oa pó tékūa gí a kamagu lɔ. 32 Má á b̀usu deɔ, a yá i di á ibeɔ pó kú weɔwa. 33 Má a fēnda woɛ, mí á yáò mà á fāaa buio guu. A b̀usu i gɔ́ gii, á wéleɔ i gɔ́ beziaɔ ũ. 34 Gɔɔ pó á kú á

ibεεο bùsuu mé á bùsu gḗ da gii, á bùsu a íampa sa. Bùsupi á íampa, a íampaa lé i ká. ³⁵ Gḡḡ pḡ á kú we, íana pḡ a giè à pa íampaa wē guu, gḡḡ pḡ a gḡ da yàaa a íanapi pa sa.

³⁶ A gbé kḡnaḡ sḡ, má tó aa sḡdeedeekε ní ibεεο bùsuu. Baa íana lásea kḡfi a to aa tíle, aai tíle lán fēnda wàle ní yáḡwa. Aa kpagua, baa ké gbēe lé ní yáo. ³⁷ Aa kwε kákḡa lán fēnda wà ní kwéḡwa. Aa fḡ ze gí ní ibεεο aεo. ³⁸ Maa á midε buio guu. A ibεεο bùsu a á mómḡ. ³⁹ A gbé kḡnapiḡ i ibaba ní ibεεο bùsuu ampiḡ ní ní deziḡ yāvāio yái.

⁴⁰ Tó á buipiḡ ní yāvāio ní ní deziḡ pḡḡ dḡ, an náaisaiyā pḡ aa kèμεε ní swágbāa pḡ aa kèmanḡpio, ⁴¹ ḡ ma fεlérḡḡ, ma ní kpá ní ibεεο bùsuu, tó aa ní nḡsevāipi tò mé aa níziá bùsa, tó an yāvāi go ní gbēa lé ká, ⁴² ma bàa kua ní Yakḡbuo* ní Izaakio† ní Ablahaũḡ‡ yá a ḡmagu ní bùsu pḡ má kpámá yáo. ⁴³ Bùsu pḡ aa tò we aḡ da gii ní kpε, i íampa a íampaa wēu. An yāvāi go a ní gbēε, asa aa gí ma yādileacḡε, an nisina ye ma ikoyāio. ⁴⁴ N beeo gḡḡ pḡ aa kú ní ibεεο bùsuu, má ní midεo. Má gínzi mà a bàakuarḡḡ yá gḡoo, asa mámεmaa Dii an Lua. ⁴⁵ Ma bàa kua ní ní dezi pḡ ma ní bóle Egipi buio wáa ké màḡ de ní Lua ũ yá ḡmagu, mí ní bḡ. Mámεmaa Dii.

⁴⁶ Ikoyā ní yādilea pḡ Dii ḡ Moizie Sinai gbε musu a dà Isailiḡneḡn we.

* **26:42** Daa 28.13-14 † **26:42** Daa 26.3-4 ‡ **26:42** Daa 17.7-8

27

Légbàḍa Diiwa

¹ Dii ò Mɔizie, ² ɔ a ò Isailione à m̀è: Tó gbé lèkè Diiwa à m̀è, á aà gba gbēnazina, aà bo'ṣan ke: ³ Sea za wè bao e à gè pè wè bààṣwa, tó gṣee, kpaaukpe ánuṣu ɔwatē blakwie, ⁴ nɔe sṣ baakwi. ⁵ Sea za wè sɔo e à gè pè wè baowa, tó negṣee, ánuṣu ɔwatē baoe, nenɔe sṣ kwi. ⁶ Sea za mɔ do e à gè pè wè sɔowa, tó negṣena, ánuṣu ɔwatē sɔoe, nenɔena sṣ àaṣ. ⁷ Tó gṣe de wè bààṣla, ánuṣu ɔwatē gēoe, nɔe sṣ kwi. ⁸ Tó taaside, mé aà gbāa i ka màao, aàli gé sa'ona le, sa'ona lí a bo'ṣa dile lá legbēna a fṣwa.

⁹ Tó pɔtuo pó wí sa'òò Diiwae sṣ, pó pó wà aà gbà ali gṣ aà pó ũe. ¹⁰ Wasuli lileo. Wasuli a maa leũkpake ní a vāioo, ge a vāi ní a maaoo. Tó wà pɔtuo leũkpakè, a pla píi a gṣ Dii pó ũe. ¹¹ Tó pɔtuo pó wíli sa'òò Diiwaoe sṣ, wàli gèò sa'ona kí, ¹² sa'ona i a taa gwa, tó a maa ge a vāie. Lá sa'ona díle, màa a ṣa aɔ de. ¹³ Tó pɔde ye bo, aàli a ṣa sɔode nawà.

¹⁴ Tó gbé Dii gbà a kpé, sa'ona lí a taa gwa, tó a maa ge a vāie. Lá sa'ona díle, màa a ṣa aɔ de. ¹⁵ Tó kpede ye à a kpé sí, aàli a ṣa sɔode nawà, kpépi i ea gṣ aà pó ũ.

¹⁶ Tó gbé Dii gbà tɔle pó á sè kpaale guu k̄ini, a ṣa lío doũ ní pówena pó a mɔ búpiwa ṣao. Pówena koko do ṣa kà ánuṣu ɔwatē sɔo. ¹⁷ Tó gṣa wéeo ũ wē ṣ à Dii gbà sṣ, a ṣa a gi àò ku a legbeue. ¹⁸ Tó gṣa wéeo ũ wē gè, sa'ona lí a ṣa dile wē pó gò e gṣa wéeo ũ wè sia léu, i a ṣa lao màa. ¹⁹ Tó búde ye a bú sí, aàli a ṣa sɔode nawà, i gṣ aà pó ũ. ²⁰ Tó i búpi

boo, ge tó a yia gbēpālewae, a boa zé kú lɔo. ²¹ Tó wàle pò sɔaasɔaané gɔa wéɛɔ ũ wēu, buapi a gɔ Dii pò ũe, lán pò pò wà Dii gbà ní a mĩbaowae, tɔlepi i gɔ sa'onaoɛ.

²² Tó gbé Dii gbà tɔle pò á lù, mé tɔle pò a sè kpaale guu no, ²³ sa'ona lí a ãa dile wē pò gɔ e gɔa wéɛɔ ũ wè dasileu, gbépi i tɔlepi bo zibeezi gɔɔ, ãapi i gɔ Dii pò ũ. ²⁴ Gɔa wéɛɔ ũ wē ã wàli buapi sɔaa a yiana pò tɔlepi vī yāae. ²⁵ Lá wà ánuusu lé dile kpaaukpɛu, màa sa'onao lí pò ãa dile. Anusu do galaũ baoe.

²⁶ Pɔtuo né séiaɔá Dii pòe kò. Gbēe suli aà gbao zu ge sán lò, asa Dii pòe. ²⁷ Tó pɔtuo pò wili sa'odo né séiae sɔ, aali bo lá sa'ona dile léu, i a ãa sɔode nawà. Tó i boo, wàli yia ãa pò sa'ona dile léu. ²⁸ Pò pò gbé vī à Dii gbà ní a mĩbao, gbēnazina ge pɔtuo ge tɔle pò de a buio pò ũn lò, asuli yiao, asu bo sɔo. Pò pò wà Dii gbà ní a mĩbao á pò pò wili booe.* ²⁹ Baa gbēnazina pò wà Dii gbà ní a mĩbao, wà fɔ boo, sema wà ade de.

³⁰ Bua pòɔ kwide líɔ de Dii pò ũ, pówena ge libeɔn lò.† Aliɔ de Dii pò ũe. ³¹ Tó gbé ye a pò kwidepiɔ bo, aali a ãa sɔode nawà. ³² Pɔtuo kwide á Dii pòe. Tó wa nàò, a kwideɔ líɔ de aà pò ũ. ³³ Wasuli a maa ge a vāi boo, mé wasuli a kee leũkpakɛo. Tó wà a leũkpakè, a pla píi gɔ Dii pò ũe, mé wa fɔ a kee boo.

³⁴ Yá pò Dii dà Mɔizie Sinai gbɛ musu a dile Isailiɔnen we.

* **27:28** Nao 18.14 † **27:30** Nao 18.21, Iko 14.22-29

Bibeli Luayátaalá
The Holy Bible in the Boko language spoken in Benin
and Nigeria

copyright © 2010 SIM International

Language: Boko

Translation by: SIM International

Boko Bibeli Luayátaala

This translation, published by the SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at ECWA/SIM H.Q., P.M.B. 2009, Jos, Plateau State, NIGERIA.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

ffb0f4b3-18b7-564f-bd5d-307e9e532fb9